

Sammuyεeri pátiri ketiri Di mpátiri tɔ̀ t̀i náaṅ̀ti

De kó dipátiri ti náá nSammuyεeri kpéi nke, wèè do tú Kuyie ndo tãáté bεè baatíbè Isidayεeribe miεke be kóo sɔnwe. Weè do tũnni dihèi kó tináaṅ̀ti, ke tú Kuyie mpãánáaṅ̀ti náaṅ̀tò kè weè tu ikuó niùti Kuyie nciètè. Kè dè mboní kè Isidayεeribe ténke í ndó bebaatíbè bεè mbè baké, kéndó kéwaá nhokpàati wèè yó mbè baké ibotí tɛi kɔme.

Kè Kuyie mbè duó nhokpàati ketiwè wèè tu Sauri. Sauri me nyí nhɔɔte ò bo dòmè Kuyie nyí ndó dè kè kùu ò dootóo kétéáté Dafiti. Mémme kè Sauri nkékú kè Dafiti dèúkú.

De kó dipátiri ti náá ntì tu: Kuyie nkuù máa tu ku kɔbe kóo kpàati. Nè de kpéi nkù báa na kɛpĩnnè mutɔmmú wèè í kù duó nhomáa.

Di mpátiri náaṅ̀ti duó ke dòmme

1. Sammuyεeri kó tináaṅ̀ti o bíkémbénti nè o tãmmú ò do ni mɛè botí Isidayεeribe 1-8
2. Sauri náa mmèè botí okpàati nè Kuyie nho dootóomè 9-15
3. Dafiti kó tináaṅ̀ti nè o do ã̃ yenténèmè Sauri nè Sauri kó mukũũ 16-31

Anni mɔ̃mè Kuyie ndεbirε

¹ Onìti mɔ̀u wèè do bo Damaa εi, Efadaimmu tempɛ nyetãrè ñnkè kɔku, kòo yètiri tu Edikanaa. Ò do tú Efadaimmu kó kuwuɔ nkou nwe. Sufu wèè do peité Tou, kè Touu peité Ediu, kè Ediuu peité Yedokammu kòo né peité Edikanaa. ² Kòo r̃po

benitipòbè bèdébè, kòò m̀òu ỳètìrì ntú Anni, kòò t̀òu k̀p̀eri tú Peninna. K̀è Peninna mm̀òk̀e ibí bá Anni yie í m̀òk̀e.

³ Bá dìi benni k̀è Edikanaa ní íté Damaa, k̀ék̀òt̀e Sidoo ti Yiè nKuyie nc̄ìt̀èt̀e k̀e bo nínkú k̀é k̀ù bànt̀é kunku M̀pakɛdaa k̀é k̀ù fié iwũ̄s̄. D̀è do s̄́ nhEdii bí idé Ɔfinii nè Findee b̀eè tu ti Yiè nKuyie nkuó niùbè. ⁴ K̀è Edikanaa ní féút̀é o òf̀è ti Yiè nKuyie nkép̄a kumaa nkùm̀àà Peninna nè o bí, ⁵ k̀ép̄a Anni yie ò p̄a Peninna k̀è d̀è m̀àm̀è kucɛ m̀èdém̀è. Ò do we ndó m̀ediè mbá ti Yiè nKuyie nyí m̀e nhò p̄àm̀è ibí. ⁶ K̀è Peninna Anni yanti nhò c̄ɛ̄i k̀e caàri o ỳemm̀è, koò à̄à ifei ò í m̀òk̀e m̀èè k̀p̀éi nyibí. ⁷ Bá dìi benni k̀è bè k̀òt̀e ti Yiè nKuyie nc̄ìt̀èt̀e k̀e bo fié iwũ̄s̄ ti Yiè nKuyie, Peninna nwanti k̀e bo caàr̀è Anni ỳemm̀è, k̀è d̀èe nyóú Anni k̀òo nkuò nkéyete mudii. ⁸ K̀òo d̀òu Edikana ò bànt̀é k̀e d̀ò: Anni d̀è d̀òm̀m̀e k̀àa kuò nkéyete mudii, k̀àa ỳemm̀è caàr̀è? A m̀e nni nte k̀è d̀è í p̄èt̀é initidabí t̀ep̄ít̀àà?

⁹ K̀è Annii íté bè di dìi m̀ònni k̀e d̀èè k̀éta ti Yiè nKuyie nc̄ìt̀èt̀e, k̀e s̄́ ti Yiè nKuyie nkuó niùt̀i Edii k̀àri ti Yiè nKuyie nc̄ìt̀èt̀e b̀òr̀i. ¹⁰ K̀è Anni ỳemm̀è caàr̀è, kòò kuò nkè ntiǹonnieti yiè k̀òo báá nti Yiè nKuyie nké tú: ¹¹ N Yiè nKuyie nf̄́ M̀pakɛdaa, n kuó m̀m̀esémm̀è, n wént̀é f̀eǹònsààf̀é mí nha kóo t̀ònt̀i sámp̀òu k̀é m̀ p̄a d̀enitidabir̀e, k̀àa d̀è nni mp̄a, m̀ bo d̀è n da duó nkè d̀è mp̄i nha t̄ómmú s̄́à bá kuponkù báá k̀áák̀é d̀e yuu. ¹² K̀è Anni mbáá ti Yiè nKuyie nkè d̀èe m̀ònt̀e k̀è Edii ò wùó nké wùó nho biè mm̀àà ỳeè nampúm̀è. ¹³ Ò m̀e nyí yo ò nàa nké tú mù, ò baa do báá nti Yiè nKuyie nnè o ỳemm̀è m̀m̀e, k̀è Edii

yèmmè ndò nhò muó mmenaà mme, ¹⁴ kóò nàké ke dò: Dè yó nkááké de kàa naà mmònté? Diè ndòke a yóó dennemè a naà. ¹⁵ Kè Annii ò tḗnné ke dò: Okóti, n yí muó mmenaà, meyeñcaàrìmè meè ò deuté, kè ò kuònnè ti Yiè nKuyie. ¹⁶ Bá n wénté mufòmmu yeimu yiè, iyentotí nè meyeñcaàrìmè deè ò deuté, deè te kè m baa nti Yiè nKuyie nkè dè mònte.

¹⁷ Kè Edii ò tḗnné ke dò: Kote ke bá nyĩ̀èkù, kè ti Yiè nKuyie nyIsidayeeribe tũ nkù da pã a kù maa dè. ¹⁸ Kè Annii ò tḗnné ke dò: N wénté fenonsààfè mí nha kóo tãnti.

De mònni kè Anni yèmmèe cáté, kòo kò nkédi.

¹⁹ Kè dèe wenté Edikanaa nè o cĩ̀ètè kòbe kè bèe piké cute kénínkú kébántè ti Yiè nKuyie nkédeè kékò nDamaa.

Bè peitèmè Sammuyeri kóò duó ti Yiè nKuyie

Edikana nè o pokù Anni kè bèe duó, kè ti Yiè nKuyie nduó nhAnni ò kù maa dè. ²⁰ Kòo púo nképeité denitidabire, ké dè yu ke dò Sammuyeri (dèè tu Kuyie nkèè).

²¹ Memme kè dibenni teri ríboní, kè Edikanaa nwēti Sidoo nè o cĩ̀ètè kòbe ke bo féúté feǒ̀fè ti Yiè nKuyie, kéféú́ténè ò kù cànnenè dii nuù kofe. ²² Anni í nneínè o daù, kóò nàké ke dò: N dó debire deè cáté kè nní nkòri ké ndè neínè ké dè duó ti Yiè nKuyie nSidoo kè dè nke mbo sáà. ²³ Kè Edikanaa ò tḗnné ke dò: Kàa me ndó dè wenni, nkpaá die nkè debire yàa cáténè. Ti Yiè nKuyie ndòò kù béi nti.

Memme kè Anni nkpaá kè debire yàa cáténè.

²⁴ Debire cáté dii mònni kénkpaá kḗnni, kòo dè kòtenè ti Yiè nKuyie ncĩ̀ètè Sidoo, wenwe nè o daù,

kè bè ñtò dinaadaa* yebie nyètããti kperi nè muyuo nnè nè menaa nkudɔukù. ²⁵ Kòo féúté fɛnààfɛ ti Yiè nKuyie, kédeè kékɔtenè debire Edii borè. ²⁶ Kè Anni béinnè Edii ke dò: N yiè nha bomu, denteni onitipòkù wèè yàà còmú die nha ìkè ke báá nho Yiè nKuyie, mî yàà nwe. ²⁷ Nte debire n yàà sèní dè ké ndè mòú n Yiè nKuyie kù dè nni mpãmu. ²⁸ N yóó dè nkù duámmu kè kù ndè te de fòmму muməu.

Kè bèe nínkú ti Yiè nKuyie nyìkè ke sɪnnó.

2

Anni sãntemè ti Yiè nKuyie

- ¹ Kè Anni sãnte ti Yiè nKuyie nke dò:
Ti Yiè nKuyie nkuù te kè m pètè diwèi,
kuù n pã dikɔnbùò kè m bo ndaú n dootitɔbè,
kuù n teennè deè te kè n yèmmè naati.
- ² Ti Yiè Kuyie nkuù maa kra meyei,
kuù maa tu dipèrì dii n kãnké,
òmòu tòu í kù dònne ke kra meyei.
- ³ Di bá nsũnko sipəə kó tináaɳti,
tisĩnténáaɳti ténke bá nyièní di nò mieke,
Ti Yiè nKuyie nyému deməu,
kù yóó bekénè benitibè be dɔ̀rìmè dòmme mme.
- ⁴ Kuù keku bekpàritiebe tãnnè,
bèè do cĩnni kè bè kpenke.
- ⁵ Bèè do yo nke diè nkè bè wanti bè bo di mù ke mònté.
Bèè do fɛ̀rìnè dikònni kè bè òmpu.
Kè tehãũnte peité kuce mèyiekè,
wèè do peí kòò naá ntehãũnte.

* **1:24** dinaadaa: Yepáte mayè mieke bè wàri yenaadakè yètããti, yeteyè ke wàri dinaadaa òmáa dii moke yebie nyètããti.

6 Ti Yiè nKuyie nkuù ɔ̃ kuɔ kè kuù fòùkùnnɛ,
kuù ɔ̃ tanné onìtì kudɔnkù kè kuù ò dènnení
kudɔnkù.

7 Ti Yiè nKuyie nkuù ɔ̃ dɔ̀ onìtì fɛdawanfè kè kuù
ò kparikùnnɛ,

kuù ɔ̃ kékùnnɛ onìtì kè kuù ò déúkùnnɛ.

8 Kuù ɔ̃ í nhocĩrì mutáá mmiɛkɛ,
kédennɛ osénniwè mesémmè miɛkɛ,
ké bè wɛnnénè benitidiɛbè kè bè nkari,
ké bè duó ndikpààtikàrì.

Ti Yiè nKuyie nkuù te ketenkè,
kuù ǎnné yɛsǎnkè yèè kè tɔ.

9 Kuù dàkɛ bèè kù dé bɛ fòmму kprí,
kè benitiyeibe kɔ̃ ndibiinnì miɛkɛ
kɛ yé onìtì ɔ̃ í nnamè nè omáà kó muwɛrímú.

10 Ti Yiè nKuyie nyóó pɔntɛmu ku dootitɔ̀bè,
fɛtaafè bo bè pɛɛ,

Ti Yiè nKuyie nkuù yóó bekénè kutenkù kumɔ̀,
kéduó nku kóo kpààtì kù tǎáté wè muwɛrímú,
kédéúkùnnɛ kù tǎáté wè.

11 Mɛ̀mɛ Edikanaa nè o kɔ̀bɛ kè bèè kò nɔ̀ cɛ
Damaa, kè debirɛ nkpaánè Kuyie nkuó niùtì Edii kɛ
pĩ nti Yiè nKuyie ntɔ̀mmú.

Edii bí kó mɛborimɛ

12 Edii bí borimɛ í nwenni, ì do í dake ti Yiè
nKuyie nkpeti, 13 bá nè bè do mɛ ntúmè ikuó niùbè.
Ntɛ bè do dɔ̀rì mɛ̀ botí: Bè do ɔ̃ nkòò mɔ̀u fèúté
fɛǎ̀fè ti Yiè nKuyie nke kpaá bérì, bɛ kóo tɔ̀ntì
tuɔ̀kení kɛ tɔ̀ temátikũmpɛtɛ yɛnì nyètǎ̀tì kɛtɛ,
14 kɛmbaunte sinakesí nè sikũmboó nè sidóu nè
tikàdà̀abuuti miɛkɛ. Kòò nintɛ dèè kó dimàà bɛ

kpere nde. Bè do me ndɔ̄ri Isidayeribe bemou bèè kòroo Sidoo.

¹⁵ Bá kè bè mu nyí tùò mmekùò nyikuó nùtì tǎntì kǎtení, kénáké wèè fèuté fèǎfè ke dǎ: Ikuó nùtì tu a ò pǎ imaa nhò yóó pǔnné ì, ò í yóó cǎuté ibirí, ò dǎ ibénní nyí. ¹⁶ Kòò yí: N dǎ nkétuò mmekùò mme kédeè kàa túóté a dǎ ì. Otǎntì dǎ: Bàmbà nwe a dǎ nké n duó mmè, kàa yete n yí fiète. ¹⁷ Kè Edii bí ndɔ̄ri ti Yiè nKuyie nyí dǎ dè, bá bè í nwúó mbè kù pǎā nyèè pǎrè ke dǎ nyè tu ku kpere.

Sammuyeri bomè Sidoo

¹⁸ Kè Sammuyeri mbo Sidoo ke daati dikoutéyaàbòrì ke pǎ ti Yiè nKuyie ntǎmmú. ¹⁹ Bá dii benni o yǎ nè ò cice kè bè kòri Sidoo ke bo fié iwũǎ ti Yiè nKuyie, nho yǎ ò dùòke diyàbòrì kǎntò. ²⁰ Kè Edii ní pǎ Edikanaa nè o pokù ti Yiè nKuyie nkó mesàà nke dǎ: Ti Yiè nKuyie nyóu kòo nitipòkù yie nyíé kǎpié ibí, kè ì ìtinné ò me nkù pǎ dè kó difǎtìrì. Kòo deè kè bèè kò. ²¹ Kè ti Yiè nKuyie ndǎò mesàà nhAnni kòo yíé kǎpéité initidabí itǎāti nè initipóbí idéì.

Kè ti Yiè nKuyie nní mbonè Sammuyeri kòò kòtírì.

Edii do kpannèmè o bí

²² De mǎnnì Kuyie nkuó nùtì Edii do kòtému mediè nkékeè o bí dǎri dè Isidayeribe cuokè nè bè dǎutinèmè benitipòbè bèè do ò ntíkú ti Yiè nKuyie ncǎtè bòrì nù. ²³ Kòò bè beke ke dǎ: Di dǎri ba mbotí nku? Benitibè bemou nǎāmmu di borime í wennimè. ²⁴ M bí yóunè dende! Benitibè nǎā ntì di kpéi ntì í wenni. ²⁵ Kòò nìtì yeténè onìtì ti Yiè

nKuyie nkuù ã̃ bè pùté. Kòò né yeténè ti Yiè nKuyie nwe mbo ò pùté?

Bè me nketé ke í ndake be cice bè nàà ntì. Ti Yiè nKuyie nkuù do dó ké bè kù.

²⁶ Kè Sammuyeri baa kótírí, ti Yiè nKuyie nnè benìtibè kè bè ò dó.

Kuyie nnàkémè Edii kù yóó ò dǎò dè wenwe nè o bí

²⁷ Diyie marì kè Kuyie mpǎánáantì náantò mǎu kǎtení Edii borè kóò nàké ke dǎ: A yému a yembè do bo dìi mǎnnì Esibiti ke tú tidaatì, kè ti Yiè nKuyie mbè benkemè kumáà, ²⁸ kètǎáté Isidayeribe bemǎu miéke a yààrì Anǎò kòò ntú ikuó niùtì, ke daati dikǎutéyaàbòrì, ke tóú iwũ ò bè kù feu ì ke tuò ndiwũòtǎnnì ìnkè ke tuònnè tihúúntì, ke kù nàánnè ke kù dǎ, kè bè níí kù feúté feǎfè bè bo mmǎke be kó kumaa. ²⁹ Ba nkpréí nné te kè di caàrì kù yē mbè nkù feu ì wũ nè yepǎrè kù yē mbè nkù pǎà nyè ku cǎtè miéke? Dè yǐme kè di tǎnkíí imaa nsààyi, Isidayeribe kù feu ì wũ miéke nè bè kù pǎà nyèè pǎrè, ke cǎò di kǎntì? Dè dǎmmè kàa yàrí a bí nyi ke kù pǎtè? ³⁰ Nè de kpéí, ti Yiè nKuyie nyIsidayeribe tǔ nkù tu kuù do dǎúnnè dǎnùù a naàmùnkù kǎbe ke dǎ bè bo ntú ikuó niùbè sǎà. Di mmǎnnì meè ténke dǎke kù yetemu ke tú wèè kù déúkùnnè kù ã̃ we ndéúkùnnè, kè wèè kù sènkèrì kù múnkèe o sènkèrì. ³¹ Dè tǎòke ke dèemu kù bo duómme kàa kǎbe nkǎ mmunantékũũ, okótì ténke í yó mbo a cǎtè. Kè kùu dǎò mèsàà nyIsidayeribe. ³² Otǎu mǎu bo cǎuté ku cǎtè. A cǎtè miéke okótì me mbá ndè kpaá. ³³ Kù né yóó súó nhòmǎu nwe a yaàbí miéke kòò ntókénè ku

wũãtɔ̀nnì, kɛ wúó nhò na mborè kè dè ò yóú kɛ caàri o yèmmè, kè besɔ̀mbɛ nkɔ̀ mmunantékũũ.

³⁴ A bí idé Ofinii nè Findee bè yóó kú diyìè òmáà ndi kàa banté kù béi ntì yóó dɔ̀mè. ³⁵ Dɛ kó difǎnkúò kè kùu tǎáté ikuó nùtì kòo mpí nku tǎmmú kè dè wenni kɛ dɔ̀ri kù dómè. Kè kùu duó nkòo yaábí ntú ikuó niùbè sǎà, kɛmbo okpààti kù yóó tǎáté wè borè. ³⁶ A kɔ̀bɛ bèè bo yenté, kè bèɛ kɔ̀tɛní kɛnninku o borè kɛ bo pété dárè yoo mudii sǎn̄pó, kè nhò bàá nke tú: Ti duó mbá mùu tǎmmú ti Yiè nKuyie ncǐètè miɛkɛ kè ti pété kédinè.

3

¹ Kè Sammuyɛɛri mbo Edii borè kɛ pĩ nti Yiè nKuyie ntǔmmú.

Kuyie nyumè Sammuyɛɛri

Dɛ mɔ̀nnì ti Yiè nKuyie ndo í náánnè benitibè mɛcǎã mmɛcǎã nyoo nè mɛbenkùmè miɛkɛ.

² Kɛyènkè makè kòo kótì Edii nduó o dǔu. Ò do kòtému kòo nuɔ nténkɛ í nnaati. ³ Kè Sammuyɛɛri nduó ti Yiè nKuyie ncǐètè ku taummè tou také, kɛ sǔ nku cǐètè fitírè mu nyí ku. ⁴ Kè ti Yiè nKuyie nhò yu kɛ dǎ: Sammuyɛɛri! Sammuyɛɛri! Kòo dǎ: Ntɛ mí. ⁵ Kòo cokóo Edii borè kɛ dǎ: N kɔ̀tɛnímu. Kè Edii dǎ: N yí da yu, kɔ̀tɛ kédúú. Kòo wɛtɛ kédúú. ⁶ Kè ti Yiè nKuyie nyíé káyú Sammuyɛɛri kuce mɛdérímè, kòo kɔ̀too Edii borè kɛ dǎ: N kɔ̀tɛnímu, n kèè a n yumè mmɛ kɛ kɔ̀tɛní. Kè Edii dǎ: M birɛ n yí da yu, kɔ̀tɛ kédúú.

⁷ Sammuyɛɛri mu ndo í yé kɛ dò nti Yiè nKuyie nkuú ò yu, kù mu ndo í ò béinnè diyìè mari.

8 Kè ti Yiè nKuyie nyíé kényú Sammuyeri metáámmè, kòo íté kékotoo Edii borè ke dò: N kèè a n yumè mmε ke kòtení.

Kè Edii banté ti Yiè nKuyie nkuù ò yumè, ⁹ kòò nàké ke dò: Wěte kédú, kè bè wěte ke da yu a dò: N yiè, b́ei nkàa kóo tǒnti kèrímúmu.

Kè Sammuyerii wěte kédú.

¹⁰ Kè ti Yiè nKuyie nwětení kécómmú o borè kényíé kòò yu ke dò: Sammuyeri! Sammuyeri! Kòò dò: B́ei nkàa kóo tǒnti kèrímúmu.

¹¹ Kè ti Yiè nKuyie nhò nàké ke dò: N yóó poté Edii cǐětè nte kuyěiku makù, kè Isidayeribεε ti kèè kè dèε kpréété be to. ¹² De kó dimònni ndi n yóó dǒòmè Edii cǐětè, n nàké ke yě n yóó tè dǒòmè bá m b́aá ínté tìmatì.

¹³ M b́eimmu ke tú: M bo poté Edii cǐětè sáà nè o bí dǒori mèè yei nkpéí nke caàri n yètiri kòò yé ke cǐéké.

¹⁴ Mí nKuyie m b́eimmu ke tú dèmarè í bo dèè bo ũté Edii cǐětè yei mbá kè bè nfié iwũǒ ke m pāmmú yepārè.

¹⁵ Kè Sammuyeri nduó, kè dèε wenté kòo kpeté ti Yiè nKuyie ncǐětè kó yebòrè. Ò í ndàátí ke bo nàké Edii ti Yiè nKuyie nhò nàké tì. ¹⁶ Kè Edii yú Sammuyeri kóò nàké ke dò: Sammuyeri n kóo dapàà! Kòò dò: Nte mí. ¹⁷ Kè Edii dò: Ti Yiè nKuyie nda nàké ònti? Bá n sǒnne tìmatì bá tìmáa, kàa n sǒnne tìmatì ti Yiè nKuyie nda poté.

¹⁸ Kè Sammuyerii ò nàké ti Yiè nKuyie nhò nàké tì timou bá ò í nsùó ntìmatì, kè Edii dò: Kuù tu ti Yiè nKuyie, nkùu dǒò kù dómè.

19 Kè Sammuyerii kóté kè ti Yiè nKuyie nní nhò bonè. Kù ò nàá ntì nààntì kó dimàà kòò nàá mbenìtibè tìmatì í nduò ketenkè. ²⁰ Mèmmè Isidayeribe kó ketenkè kemou, kétúóté Danni kó kutempè nkétuakenè Beerisebaa, kè bèe banté ke dò nSammuyeri mènke tú ti Yiè nKuyie mpãñáàntì nààntò. ²¹ Kè ti Yiè nKuyie nsòoté kémbenkú kumáà Sammuyeri Sidoo, kòo nnáá nku nààntì.

4

¹ Mèmmè kè Sammuyeri ntuonko Isidayeribe bemou ti Yiè nKuyie nnáá ntì.

Isidayeribe dootitabè tùótémè ti Yiè nKuyie ntaummè tou

Diyiè mari kè Isidayeribeεε dinté Fidisitēēβεε mudò kébáté Ebenni-εσεε, kè Fidisitēēβεε báté Afeki. ² Kè mudòò binté mediè nkè Fidisitēēβεε auté Isidayeribe, kékuò benìtibè sikouπísìnàà (4000) de kó mudòò miεke. ³ Bèè yenté kè bèe coké kékonní bè do bàtè dè, kè Isidayeribe kó bekótìbè dò: Ba nkpréi nte kè Fidisitēēβεε ti auté miε mbotí? Tí katenè Sidoo kétúóténí ti Yiè nKuyie ntaummè tou, kè dì mbo ti borè ké ti deeténè ti dootitabè.

⁴ Kè bèe tō nkè bèe tùóténí ti Yiè nKuyie ntaummè tou, ti Yiè nKuyie Mpakεdaa kari dè beñkèmbàribè bèdébè saku. Kè Edii bí idé Ōfinii nè Findee kè bè dè bo. ⁵ Bè tùòkenè dii mǎnnì ti Yiè nKuyie ntaummè tou Isidayeribe kari, kè Isidayeribeεε iite kè ketenkèεε sántè.

⁶ Kè Fidisitēēβεεεε keè bè iitemè Isidayeribe kari ke dò: Ba nte kè bè iítí Ebedeeβεεεε kari?

Bè kèè dii mǎnnì ke dò ti Yiè nKuyie ntaummè tou tùòkení be borè, ⁷ kè kufōwaá mpī nFidisitēēβεεεε kè bè nnáá nke tú: Ti Yiè nKuyie nkuù tùòkení be kari, ti

pàkèmu! Kù do í bè bonè, bàmbà nke tùàkení. ⁸ Dè ti dimu, we nyóó ti deeténè Kuyie nkperíkù kùù do poté Esibiti kàbe tiyēiti tibotí tibotí dikpàà cuokè. ⁹ Fidisitēēbe yetenko kè ti bè bàao nè dikōmbùò, kè mèè dake ti yóó naá mbe kó tidaatì nti kéndònnè bè do tùmè ti kó tidaatì. Íténè kè ti bè bàao nè muwērímú.

¹⁰ Mēmme Fidisitēēbe nè Isidayeribe bè tamè betòbè mudòò kè bèe na Isidayeribe, kè bèe coké kékūũ mbe cēĩ, kè bèe bè auté mediè nkékuò benitibè sikoupiúsitàāti (30000), ¹¹ kétúóté ti Yiè nKuyie ntaummè tau. Edii bí idé Ōfinii nè Findee kè bèe kú.

Edii kumè

¹² Kè Bensamē naàmùnkù kou mōu kēri o yààti, kēpū nho yuu mutāā nkécoké kētuoke Sidoo de kó diyie dimāà miēke. ¹³ Ke s̄ nke Edii kàri o kàri ñnkè kuce nùu ke paké ke yé o kōmbùòti duòmè ti Yiè nKuyie ntaummè tau kpéi. Kè de kóo niti náké tìi bè tùàkení kè benitibè bēmouu kuónko. ¹⁴ Kè Edii keè yedabùò nkébeke mùù dòòri, kè weè niti cokóo mecāā nkóò nàké dè dòòmè. ¹⁵ Dè do s̄ nhEdii màke yebie nsipisiwei nè yèni ndi, bá ò ténke í wúó mbá sàm̀pó. ¹⁶ Kè de kóo niti ò nàké ke dà: M boní mudòò borè nde yíe nke cokéní. Kè Edii dà: N kóo dapàà ndè dònńime? ¹⁷ Kòò dà: Ti dootitabè ti bétimu ke ti auté, dèè né dake yóu deè tu a bí idé Ōfinii nè Findee bè kumè, kè bè tùóté ti Yiè nKuyie ntaummè tau.

¹⁸ Dè kóo niti yu dii mōnni ti Yiè nKuyie ntaummè tau kó diyètiri, ke s̄ nhEdii kàri o kàri ñnkè, kédonní diyànyànni ti Yiè nKuyie ntou borè ke kèété o f̀nii

kékú. Ò do kòtému mesàà nkéncéè. Ò do baké Isidayeribe ke dò yebie nsipísìnàà ndi.

¹⁹ Edii còkù, o biré Findee pokù do púómmu ke duúnnè ò bo peitémè. Ò kèè dìi m̀nni Fidisitèèbe t̀ótémè ti Yiè nKuyie ntaummè t̀u, k̀o còkù nè o d̀u kè bè kù kè kuyonkuu ò auté k̀o kũ k̀épeité, ²⁰ k̀emmaunè mukũ, bèè ò teennè kè bè d̀: Bá nyièkù! A peité denitidabire nde. Ò í mbè t̀nnè t̀matì. Ò keté ke í ndake be terè kpéi. ²¹ K̀o b́i nke d̀: Ti Yiè nKuyie nténke í bonè Isidayeribe, k̀é yú o biré ke d̀ Ikabodi.

De kó diyètiri do tukúnè bè t̀óté m̀mme ti Yiè nKuyie ntaummè t̀u nè o còkù Edii kó mukũ nnè o d̀u k̀mu. ²² K̀o b́i nke d̀: Isidayeribe p̀amu muwèrímu ke yé be dootit̀bè t̀ótémè ti Yiè nKuyie ntaummè t̀u.

5

Fidisitèèbe k̀onnèmè ti Yiè nKuyie ntaummè t̀u

¹ Kè Fidisitèèbe t̀óté ti Yiè nKuyie ntaummè t̀u Ebeñi-Eseé k̀k̀onnè Asidodi. ² Ke bii dì tanné be b̀ò Dakõ tou k̀nné di také. ³ Kè d̀e wenté kè Asidodi k̀be ente k̀nsó nDakõ do ke duó ti Yiè nKuyie ntaummè t̀u iikè kè bèe íi mbe b̀ò k̀cónné di do borè. ⁴ Di wentiri kè bè nsó nDakõ tó do ke duó ti Yiè nKuyie ntaummè t̀u iikè, di yuu nè di ǹu kè dè b̀ké ke cóu de kó kudieku b̀ri. ⁵ Dè te nè yienni kè de kó beb̀oyembè nè Asidodi ei k̀be bèè taà de kó kudieku kè bè í naù ku b̀ri.

⁶ Kè ti Yiè nKuyie mbenke ku wèrímu Asidodi k̀be, k̀é bè poté f̀kúùkúùrè kè be k̀mb̀t̀ti do, bembè nè yehèkè yèè bè t̀kénè ye k̀be. ⁷ Bè yà dìi

mònni tii bè tùðkení, kékuó nke dò: Ti í dọ ti Yiè nKuyie nyIsidayeriibe tũ nkù taummè tọu mbo ti cie, kù ti potému, tínti nè ti bọð Dakōð.

⁸ Kè bèe yú Fidisitēēbe kpààtìbè bẹmọu ké bè beke ke dò: Ti yóó yíme Kuyie nyIsidayeriibe tũ nkù taummè tọu? Kè bè dò: Tọnè di kékọtenè Kati kó diheì.

Kè bèe di tọ kékọtenè Kati èi. ⁹ Bè di tùðkenko dii mònni Kati, kè ti Yiè nKuyie mpoté de kó diheì kọbe bẹmọu, ibí nè bẹkótìbè kè fọkúùkúùrèe bè pì nkè be kòm̀bù̀d̀t̀i do. ¹⁰ Kè bèe di tọ késọ́nnè Ekinọ. Ekinọ kọbe di yà dii mònni kékúónko ke dò: Bè tọní Kuyie nyIsidayeriibe tũ nkù taummè tọu ke bo ti kuọ timọu.

¹¹ Ke múnke yú Fidisitēēbe kpààtìbè ké bè nàké ke dò: Kpènnè Kuyie nyIsidayeriibe tũ nkù taummè tọu, kè meè dọke ti yóó kú timọu ndi.

Kufṣwaá nkuù do auté benitìbè diheì miēke, ke yé ti Yiè nKuyie ndo bè potémè. ¹² Bèè kraá ke í ku kè bèe muọke fọkúùkúùrè, kénkuònnè kuyonku, kè yeḍabùò ndèkù keĩnkè.

6

Fidisitēēbe kpènnémè ti Yiè nKuyie ntaummè tọu Isidayeriibe cie

¹ Kè ti Yiè nKuyie ntaummè tọu mbo Fidisitēēbe cie, ke dò betààbè bèyiekè. ² Kè Fidisitēēbe yú be kó bebọyembè nè be pāābè ké bè beke ke dò: Ti yóó yíme be Yiè nKuyie ntaummè tọu? Ti nàkénè ti bo yíme ké di kpènnè di yènní dè. ³ Kè bèe bè nàké ke dò: Kè di dọ kékpènnè Kuyie nyIsidayeriibe tũ nkù taummè tọu, di báá di kpènnè detetirè, di pā dèmarè Kuyie nyIsidayeriibe tũ nkù di yei nhūtímù kpéí,

de m̀nni ndi di yóo miɛtémè kébanté mùu do te kè Kuyie nni ndi puotì. ⁴ Kè Fidisitɛ̀ɛ̀be beke ke d̀: Ba mbotí nku ti d̀ nképāmè Kuyie nkéfóó?

Bebəoyembè nè bepāābè kè bè d̀: Dí kù pā yəsəwèrè kè yè mmànnè Fidisitɛ̀ɛ̀be kpààtibè māmè kè dí má mesə nkè dè ndò nyiti kémbò dènùmmù ke yé meyei mmemáà meè di tù̀kení d́ndi nè di kó bekpààtibè. ⁵ Də̀nè yenúútè yèè do di yìè ye kó mebenkùmè nè iti ì do caàri di paa nyi kó mebenkùmè kébanté Kuyie nyIsidayɛeribe tū nkù deumè. Kè dè naati kùu yóu kù bo ndi dər̀imè meyei nnè di b̀kè nè di èi. ⁶ Di báá kpénkùnnè di to Esibiti kóo kpààti nè o kəbe bè do d̀d̀mè, di yému kù do bè d̀d̀mè kè bè yàa yóunè Isidayɛeribe kè bèè yè. ⁷ Də̀nè tenaasāntè pàntè, kéyà inaani ìd̀èi ì t̀ tibiiti, ì mu nyí buuté kudə́, kè ìi dete tenaasāntè, kè dí pítinné i biiti tɛ̀ɛ̀tè. ⁸ Kè dí túóté be Yiè nKuyie ntaummè t̀u kéānnè tenaasāntè miəke kéwáá ndit̀u marì kéinnè képéennè be Yiè nKuyie ntaummè t̀u, di yóo ānnè dii miəke di pā m̀èè sə be Yiè nKuyie nke f̀ó. Kè di dèè memme dí yóu kè tenaasāntèè kété. ⁹ Kè di yà kè ì kètè Isidayɛeribe ciə kó kuce ke wetí Beti-Semesi dí banté ke d̀ nKuyie nkuù do di dər̀i de kó meyei. Kè ì me nkétè kupíkù makù dí banté ke do nkuù í m̀è ndi d̀d̀ kè dè baa di tù̀kenímu.

¹⁰ Kè bèè də̀d̀ bè bè nàké t̀ timə, kéwáá nyinaani ìd̀èi ì t̀ tibiiti ké ì buú nkudə́ kè ìi dete tenaasāntè, kè bèè pítinné i biiti tɛ̀ɛ̀tè, ¹¹ kétannè dit̀u mesə nkó iti ā di nè yəsəwèrè, yèè benkú f̀kúùkúùrè dèè do bè p̄.

¹² Kè inààke pānkəe kété Beti-Semesi kó kuce kémuntì bá ì í wēkii i f̀nkúò bíkè yoo kubakù

youú yoo kucànkú kè Fidisitēēbe kpààtìbè ntè tū nkétuòkenè Bèti-Semési temmànkú. ¹³ Kè dè kó dihèi kàbe bo kubiriku ke kōū be diiti, káyà ti Yiè nKuyie ntaummè tóu kè diwèi bè pī mmediè. ¹⁴ Tenaasāntè tūòkoo dii mōnni Sosuwee paku kecómóó kupèrikù diékù makù také bèè dè bo kè bèè kéké tenaasāntè kó idéi ke fié ti Yiè nKuyie nyinààke ìi do tè dèri kétuò.

¹⁵ Kè Defiibe cūū ti Yiè nKuyie ntaummè tóu nè ditóu mesóo nntèti do ā di kédóú ndemou kupèrikù ìnkè. Dè kó diyie kè Bèti-Semési kàbe fié iwūō nKuyie nkétuò nkékuò itei, metaummè kpéi. ¹⁶ Fidisitēēbe kpààtìbè dè yà dii mōnni demou kékò nde kó diyie.

¹⁷ Nte bè do totí mèè botí Fidisitēēbe do pā yèè sòwèrè ti Yiè nKuyie nke bo fós. Kè bèè duó nhAsidōri òimáà, Asikanō òimáà, Kati òimáà, Ekinō òimáà. ¹⁸ Kè bè má dè mesóo nkè dè dò nyiti kè dè nsū ke mōnnè Fidisitēēbe kpààtìbè ekè māmè, yedieyè iduotí fité yè nè yesámpóyè, Fidisitēēbe kpààtìbè benùmmù baké yè. Dè kó kupèrikù bè do ìnné kùù ìnkè ti Yiè nKuyie ntaummè tóu Sosuwee Bèti-Semési kou paku, kù kpaá ke bomu nè yíenní.

¹⁹ Kè ti Yiè nKuyie mpoté Bèti-Semési kàbe, kè benitìbèe kú sipísiyiekè, bè wènté mèè kpéi nku taummè tóu, kè besòmbè yèmmèe caàrè Kuyie mbè poté mèè kpéi nkuyēiku diékù.

²⁰ Kè bè dò: Òmòu í yó nkpaá fòu, ti bo cuó nke kédéténè ti Yiè nKuyie nkùù nkpa meyei nku taummè tóu?

²¹ Kè bèè tō nkè bèè náké Kidiya-Yeadimmu èi kàbe ke dò: Fidisitēēbe kpēnnénímu ti Yiè nKuyie

ntaummè tou, kōtēnní kē dì tūóté kékōnnè di cie.

7

Isidayeribe do wētenímè Kuyie mborè kè kùu bè deēté

¹ Kè Kidiyā-Yeādimmu kōbe kōte kētúóté ti Yiè nKuyie ntaummè tou kékōnnè kētanné Abinnadabu cīētè ditāri ĩnkè kētāāté o birē Edeasaa kòo ntè bàa.

² Bè kpēnné ti Yiè nKuyie ntaummè tou Kidiyā-Yeādimmu kè dèe mōnte mesàà nkémmōke yēbie nsipísidé. Kè Isidayeribe wēte kékúōnnè ti Yiè nKuyie nké kù wammú. ³ Kè Sammuyerii bè nāké ke dō: Kè di mēnke dó nè di yēmmé memou ndi kēwētení ti Yiè nKuyie mborè, dooténko dibōd Asitaditee nè yeteyè yemou kó kubotí, kētaunnè dimàà ti Yiè nKuyie nkémpī nkuù mää tōmmú kè kù di deēténè Fidisitēēbe.

⁴ Kè Isidayeribe útōo yebōkè yemou Baadibe nè Asitaditeebe kēntū ti Yiè nKuyie mmää. ⁵ De mōnni kè Sammuyeri dō, Isidayeribe bēmouu tí mMisipaa, kòo bántè ti Yiè nKuyie mbe kpéí.

⁶ Kè Isidayeribe tí Misipaa kēyēnté menie nkécóúnko ti Yiè nKuyie nyìkè, kēbou dinùù kédáa mbe yei nke dō: Ti yeténemu ti Yiè nKuyie. Deñde Misipaa Sammuyeri bekénēmè Isidayeribe.

⁷ Kè Fidisitēēbe keè Isidayeribe tímmè Misipaa, kēbáátí yekpāātiyo yēnūmmù ke bo dokénè Isidayeribe, kè bèe ti kèè kè kufōwáa mbè pī. ⁸ Kè bèe nāké Sammuyeri ke dō: Báa ti bōntōo bántè ti Yiè nKuyie nkè kù ti deēténè Fidisitēēbe.

⁹ Kè Sammuyeri túóté dipedabii dii kpáá yǎá nké di fēúté ti Yiè nKuyie nkétuō, kè kù bántè

Isidayeribe kpéi nkè kùu còuté o báammu. ¹⁰ Sammuyeri kpaá tuò nfèè pièfè kè Fidisitēēbe kèríní ke bo bè dokénè. Kè ti Yiè nKuyie nduó nkè fetaafe mpéú mediè nkè kufōwaá mpī Fidisitēēbe kè bèe coké, kè Isidayeribe bè na. ¹¹ Kè bèe íté Misipaa ké bè bèti kētuakenè Beti-Kaa ké bè kùo. ¹² Kè Sammuyerii túóté ditári káfíi mMisipaa nè Senni de cuokè ké di yu ke dò: Meteemmè-tári, kébéi nke dò: Ti Yiè nKuyie nti teennènní ke káá ndiè nde. ¹³ Kè Fidisitēēbe yote Isidayeribe, bè ténke í ndáátí kètanní be tenkè miēke, kè ti Yiè nKuyie nni mbenkú ku wērímú Fidisitēēbe Sammuyeri fōmmu mumou miēke. ¹⁴ Kè Fidisitēēbe tēnné Isidayeribe be ekè bè do fēke yè, yèè soké Ekinoo nè Kati de cuokè, kè Isidayeribe wēte kētieke be tenkè. Amariibe nè Isidayeribe kè bèe narike.

¹⁵ Kè Sammuyeri ntú Isidayeribe kóo beénti o fōmmu mumou miēke. ¹⁶ Bá dii benni ke ní fité Beteedi nè Kidikaadi nè Misipaa kó yehékè kēbekénè Isidayeribe. ¹⁷ Kòò dèè wèe kò nho cīètè Damaa kēmbekùnè Isidayeribe. Ò do de mmaá ti Yiè nKuyie ndiwũštònni.

8

Isidayeribe bekémè okpàti

¹⁻² Sammuyeri kòté dii mōnni kētuóté o bí idé, o kóo po Soweri nè Abiya, ké bè kàñne Beerisebaa kè bè bo mbekùnè Isidayeribe. ³ Bè me nyí ntūnne wenwe be cice o kó meborime kéndó idííti ke còú ticuuti ke caàri tibeénti. ⁴ Kè Isidayeribe kó bekótibèe tíi nkékote káyà Sammuyeri Damaa, ⁵ kòò nàké ke

dò: A kòtému, a bí me nyí tũ nha borime, á ti pĩ nhokpààti kòo nti bekùnè ibotí tɛi kperɛ dòmme.

⁶ Dè í nnarike Sammuyɛeri bè ò bekémè okpààti, kòo tì beé ti Yiè nKuyie. ⁷ Kè kùu ò tɛnné ke dò: Yie mbè da beke tì. Dè í tú fí nwe bè yetemè, bè yete mí nwe, ke ténke í dọ nní mbè baké. ⁸ Nè m bè dènnemè Esibiti nè yíenní bè n yetírímu ke feu yebakè, bè n dòòmè bè me nda dɔori. ⁹ Nè de kpéi nyie bè da beke tì, ke né bè cau nweti weti ké bè náké okpààti wèè yó mbè baké ò yó mbè dòòrimè.

Bekpààtibè yó ndòrimè

¹⁰ Kè Sammuyɛerii náké bèè ò beke okpààti ti Yiè nKuyie nhò náké tì ke dò: ¹¹ Nte okpààti wèè yó ndi baké ò yó ndi dòòrimè: Ò bo tãnké di miéke bedapàmbè kè bè nniù o kpàrinaasɛí, kétãnké besãndèèbè bèè ní yó nni o kpàrinaasãntè ìkè. ¹² Kòo baá mbetòbè benitibè tekɔupítè (1000), kébaá mbetòbè benitibè sipísìnùmmù, kè bè nhò kuuti ke kɔũ o diiti, koò màátí tikpàrinenti nè sinaasɛí kó tinenti. ¹³ Ò bo túóké di kó besapàmbè kè bè nhò dòòri tudaàrí, koò beri, koò pũũ pɛè. ¹⁴ Weè ní yó nte di paa nsààrè nè fínyí kó detie nsààrè nè odifè kperɛ sààrè kénduò nde be mbɛhãpòmbè. ¹⁵ Kè di kɔũ tidiiti yoo di tũũ fínyí kó yebe, wèè benné kédeite depíinnè kéduó nho kpàaticìtè kó bekótibè nè o ãpòmbè. ¹⁶ Ò ní bo tãnké di tɔmbè miéke benitidaabè nè benitipòbè nè di miéke yedakperè nè yesapùnkperè kétaunnè di sãmmarímúbè kè bè mpí nho tómmù. ¹⁷ Kàa wũũ bo tepítè wèè deite fèrà, ipe nè sibɔ́ deməu. Nè díndi di mómməmbə kè dí ntú o kó tidaati. ¹⁸ De mònni kè di kuónnè ti Yiè

nKuyie ndi tāāté wèè kpààti kpéí, nkù me mbáá di tēnné.

¹⁹ Kè Isidayeribee yete Sammuyeri bè nàké ti ke dò: Ti baa dómu okpààti. ²⁰ Ti dó kéndònnè ibotí tei nyi, kèmmàke okpààti kòo nti bekùnè kènni ti kó fekparìnafè.

²¹ Kè Sammuyerii keè Isidayeribe nàké ti timou ké ti beé nti Yiè nKuyie. ²² Kè kùu ò tēnné ke dò: Duó mbe bè da békú dè, pí mbe okpààti.

Dè kó difōnkúò kè Sammuyerii nàké Isidayeribe ke dò: Bá wè wèè kò nho cīètè.

9

Sauri wantimè o cice sāmmarímúbè

¹⁻² Oniti mǎu weè do bo Bensamé kó dihei ke tú Bensamé kó kuwuò kou, kòo yètìrì tu Afíya kòo peité Bekoda, kòo peité Sedo, kòo peité Abiyedi, kòo peité Kiisi, kòo mmàke o kperè kè bè ò dé, kòo peité o bire ké dè yu ke dò: Sauri, kè dè ntú odasáátì, òmòu do í wenni Isidayeribe mièke ke tùòke Sauri, kòo mpēnkù benitibè bemou meokùmè.

³ Diyie mari kè Kiisi sāmmarímúbè feti kòo nàké o bire Sauri ke dò: Túóté otōnti òmáà kè dí kote kèwammú sāmmarímúbè. ⁴ Sauri nè o tōnti kè bèè kote kèketénè Efadaimmu tārè, kèdeè kéta Sadisaa tempè mbè me nyí nyà mùmamù, kèpēēté kéta Sadimmu kaku kémónté kéta Bensamé kaku bè me mbaa í nyà mùmamù. ⁵ Bè tùòke dii mōnni Sufu tempè nkè Saurii nàké o tōnti ke dò: Ti kò ntecīètè n cice yàà bo ti mónté kèyè nsāmmarímúbè kpéí kényièkù tii kpéí.

⁶ Kòo tōntii ò tēnné ke dò: Dihèi dii mè mbo ti ùkè Kuyie nkóo niti mǎu weè kè bo, kòo yètìrì feí, kòo

béi ntì tìi dàò, yóu kè tí kɔtɛ kòò yà, kè dè yèmmè ò ti náké ti bo kɔtɛ kèè bíékè muwammù. ⁷ Kè Sauri dà: Kè ti né kɔri ti bo ntɔ ba kòò pã? Ntɛ pèè í kpaá ti yàrè miɛke. Ti me nyí mɔke dɛtɛrè marè ke bo ò pã. ⁸ Kòò tãntii ò tɛ́nné ke dà: M mɔkemu fɛdífè diɛ nti bo fè nhò duó nkòò ti benke ti bo cuó nkè.

⁹⁻¹¹ Kè Saurii ò tɛ́nné ke dà: Dè wenni, tí kɔtɛ. Kè bèè kété kénkɔri dihéi Kuyie nkóo nìti bo dì, kéconè besapàmbè kè bè tati kukó mmudúò kè bèè bè beke ke dà: Oyuwúònti bo diɛnaà? (De m̀nni Isidayɛribe do ã nkè bè d́ kébeé ntimati ti Yiè nKuyie mbè do ã̃ yí: Ti kɔtenè oyuwúònti borè. Ti yu wè yíe nKuyie mpã náànti náàntò, be do we ntú oyuwúònti.)

¹² Kè besapàmbèè bè nàké ke dà: Ò bo ke tuòkùnímu, ò kɔtení ti ciɛ nke yíe nke yé yíe ntumè diyie ndi benitibè ã̃ fié di iwũ̃ ditònni ìnkè. Cãrikenè mɛcãã. ¹³ Di yóó ò yàmu, di bo ntati dihéi kòò mu nyí tùòke ditònni bè yóó di dè. Òmòu í yóó di kòò mu nyí tùòkoo. Weè ã̃ mɔ ti Yiè nKuyie nkó mɛsà mbè kù fié ì wũ̃ ìnkè kè benitibè né na kédì. Kɔtenè miɛ mbàmbà ndi yóó ò yàmu.

Sauri màánè mè Sammuyɛri

¹⁴ Kè bèè sɔtɛ be cɛ, bè tatoo dìi m̀nni dihéi ke s̃ nSammuyɛri yènni ke kɔri ditònni borè ké bè conè.

¹⁵ Ke me ns̃ ti Yiè nKuyie nwee nàké Sammuyɛri ke dà: ¹⁶ Dè naa bo nkááké miɛ nkè n duó nkàa máánè onitì m̀u Bensamɛ kó kuwuɔ kou, a ò p̃i ntikpàti kòò mbaké n kó benitibè Isidayɛribe, ké bè dɛténè Fidisitɛ̀be, bè n kuònnèmu kè n yà be sémmè. ¹⁷ Sammuyɛri yà dìi m̀nni Sauri kè ti Yiè

nKuyie nhò nàké ke dò: Nte onìti n wee da náá nwèè kpéí, weè yó mbaké n nìtìbè Isidayɛeribe.

18 Kè Saurii tóónko Sammuyɛeri borè dihei kó dibòrì borè kòò beke ke dò: N da báámmu n náké oyuwúoǹti borè? 19 Kè Sammuyɛerii ò tḗnné ke dò: Míi tú a wanti wè ti kote ditònni borè, yíe nti yóó wēnné kédimu, nanke dikūnweñni kè n da náké tìi da tò, kàa kò. 20 Sāmmarímúbè bèè feti kè dè m̀òke yíe nyewè yètàāti, a bá nyĩ̀èkù, bè bè yàmu. Dèmarè né bomu dèè pḕtè mēmmē, Isidayɛeribe bùó f́ nwe nè a cī̀tè.

21 Kè Sauri dò: Mí nwèè tu Bensamē kó kuwuo kunaàm̀nkù sàm̀pókù kou, kè n cī̀tè tu tesàm̀pótè. Dè yīme kàa n nàánnè de kó tináàǹti?

22 Mēmmē kè Sammuyɛerii túóté Sauri nè o kóo tōnti kè bèe ta kucadiitidieku, kòo bè kànnē yekotikàrè nè betòbè ò yu bè sipísitàāti. 23 Kòo deè kénáké ocabénníwè ke dò: Túóténí kumaa n do da duó nkù kàa cánné. 24 Kòo kote kétúóténí dikpèrì nè kudiiku kḗnné Sauri ì̀kè, kè Sammuyɛerii náké Sauri ke dò: Nte kumaa nti da sùó nkù yíe nkó diyìè kpéí, túóté ku kè dí cááké f́ nnè n yu bè.

Mēmmē kè Saurii wēnnénè Sammuyɛeri kè bèe di de yìè. 25 Kè bèe deè kéíté ditònni borè kékonní dihei. Bè kàri dii m̀onni kudànkù, Sammuyɛeri nè Sauri kè bè nnáá.

Sammuyɛeri pī̀m̀è Sauri tikpàti

26 Mēmmē kè dèe wenté Sauri nè o kóo tōnti kè bèe piké ente. Diyìè yènni dii m̀onni kè Sammuyɛerii yú Sauri kudànkù ì̀nkè ke dò: Kété! N dó ké da cíemmu.

Memme kè bèe neí kékété. ²⁷ Bè tùòke dìi mǎnni dihei mànkú kè Sammuyɛerii náké Sauri ke dǎ: Duó nkàa kóo tǎntii niité.

Kòo tǎntii niité kè Sammuyɛeri dǎ: Fǎ nni nkpaá diè nkè n da tuo ti Yiè nKuyie nni n nàké ti.

10

¹ Memme kè Sammuyɛerii túóté mekùò nnè tedénté kécóú nSauri yuu kóò ǎrí kébéi nke dǎ: Ti Yiè nKuyie nkuù da tǎáté yíe nkàa bo nkpaàtiri ku nìtibè ké bè deeténè be dootitabè bèè bè fité. Nte dèè yóó benke ti Yiè nKuyie nda tǎátémè kàa bo nkpaàtiri ku kǎbe. ² A yóó ítóo yíe m borè, a bo mberínè Sedisaa kéconè benìtibè bèdébè Dasɛedi fǎti borè, Bensamɛe èi mànkú, kè bè da náké ke dǎ: Bè yàmu a cice sǎmmarímúbè a do waà mbè. A cice ténke í buò be kpeti ò né yǐèkù fǎ nwe ke mǎnté ò bo yǐmè ké da yà. ³ Kàa pǛété dende kétuake bè tu dè Tabǎ-tie borè, benìtibè bètǎati bo dè nda conè ke kǎri ti Yiè nKuyie ncǐtè Betɛedi. Kòò mǎu tǎ yebǎbe yètǎati, kòò dèrì tǎ pǛèbè bètǎati, kòò tǎánwè tǎ menàà nnè kudǎukù. ⁴ Kè bè da dǎu nke da pǎ pǛèbè bèdébè a cǎuté. ⁵ Kàa dèè a pǛété Kibeá Kuyie ntátè FidisitǛèbe ãǎpǎmbè kǎri. Kàa tǎónnènko dìi mǎnni dihei a bo conè Kuyie mpǎánáànti náámbe mabè ditǎnni kè bè cutiní ditǎnni bíékè, bèè ni kè bè bie ntikùtìdùùtì nè yebàrè ke eu siheú nè itǎrí, kè mepǎáyèmmè bè bo kè bè diè nke au. ⁶ De mǎnni ti Yiè nKuyie nYaá mbo da ta kàa yèmmèe dontenè be kǎme kàa ceete ké bè naánnè. ⁷ Kè dende kó dimàà dǎò dìi mǎnni á dǎò a wúó nti, ti Yiè nKuyie nda bommu. ⁸ A niité kékǎte Kidikaadi, n yóó tǎnnǎomu kǛfíe iwũǎ ti Yiè nKuyie nyìi bo tuǎ nnè

metaummè kpɛyi, a nni mbaa yewe yɛyiekè miɛke, n yóó kotoomu ke da náké a dò nkédòò dè.

⁹ Sauri ité dii mǎnni Sammuyɛeri borè kè ti Yiè nKuyie nceete o yèmmè. Sammuyɛeri do náké tii kó dimàà kè tii dòò de yiè. ¹⁰ Ò tùòke dii mǎnni Kibea, kè Kuyie mpǎānǎānti náam̀bè mabè péuu kɔtení kóò co, kè Kuyie nYaá nhò ta, kòo bè naánnè kéta Kuyie mpǎānǎānti náam̀mù. ¹¹ Bèè do ò yé nè dimǎnni kè bèe yà ò náammè Kuyie mpǎānǎānti nè Kuyie mpǎānǎānti náam̀bè, kémbékú betòbè ke tú: Ɔnti tùòkení Kiisi birɛ, Sauri múnke naámmu Kuyie mpǎānǎānti náam̀tòà? ¹² Kè de kó dihèi kou mǎu béi nke dà? Be kóo niùti né tú we? Dèndɛ dinǎānhǎntiri dii nyènnimè dii tú: Sauri múnke naámmu Kuyie mpǎānǎānti náam̀tòà?

¹³ Sauri yèmmè tǎhnení dii mǎnni kòo kɔte ditǎnni bo kè. ¹⁴ Kòo cice sám̀póuu ò beke ke dò: Di kɔte ke fǎ nnè a kóo tǎnti? Kè Sauri dà: Ti kɔte sǎmmarímúbè wammù mmu, ke mǎnté ke yóu ke kɔte Sammuyɛeri borè tipǎāti. ¹⁵ Kòo cice dò: N náké Sammuyɛeri di náké tì. ¹⁶ Kè Sauri dà: Ò ti náké ke tú bè yǎmu sǎmmarímúbè.

Ò me nyí nhò náké tìmatì tii tukúnè tikpàti.

Sauri naámmè okpàati

¹⁷ Kè Sammuyɛerii tíi nyIsidayɛeribe bemou Misipaa ti Yiè nKuyie mborè, ¹⁸ ké bè náké ke dò: Ntenè ti Yiè nKuyie ntinti Isidayɛeribe ti tũ nkù béi nti: Ti Yiè nKuyie ntú kuù di dènnɛ Esibiti ke di deeténè Esibiti kɔbe nè di dootitòbè bèè do di fǎũnko. ¹⁹ Yíe nkó diyie kè di kù yete kunku kù di deeténè mǎfǎũtímè nè meyeñcaàrimè, ke yé n di pí

nhokpààti! Kɔtenní tũnké kětíí ti Yiè nKuyie nyìkè di wuɔ ndòmmè nè di naàmùnti dòmmè.

²⁰ Mèmme kè Sammuyɛerii tí nyIsidayɛeribe be wuɔ ndòmmè kětãũ tété. Kè ti Yiè nKuyie ntãáté Bensamɛ kó kuwuɔ. ²¹ Kòo mbè yu be naàmùnti dòmmè kè ti Yiè nKuyie ntãáté Matidi kòku, kè bè mbè bààti onìti omáà omáà kè Kuyie n tãáté Sauri Kiisi birɛ. Kè bèè ò wammú kémónté. ²² Kè bèè yóu kéwɛte kébekɛ ti Yiè nKuyie nkɛ dò: Dɛ kóo nìti baa kòtenímu dienaà? Kè ti Yiè nKuyie ndò: Nte we ke sɔri tinenti mieke.

²³ Kè bèè kɔte kóò tùóténí, kécónné benìtibè cuokè, kòo mbè òkùnè bɛmɔu.

²⁴ Kè Sammuyɛerii náké benìtibè ke dò: Ntenè ti Yiè nKuyie ntãáté wè, ò í mǎnnè òmòu Isidayɛeribe mieke.

Bɛmɔu kè bèè pĩéké ke dò: Okpààti mbo sǎà. ²⁵ Kè Sammuyɛeri né bè náké bè dò nkéndɔrimè okpààti, kè ti wǎri dipátiri mieke, kédɔú nti Yiè nKuyie ncĩètè mieke, kèdeè kécíe nyIsidayɛeribe bɛmɔu kè bèè kũũ mbe cǐĩ. ²⁶ Kè Sauri múnkɛ kò nho cĩètè Kibea ke neínè benìtibè mómmɔmbe ti Yiè nKuyie nkááké bèè yèmmè. ²⁷ Nè memme kè itookperí yembè ríbo bèè tu: Onìti yiè mbo yĩme kè ti deeté? Bè do ò sènkèrimu bá bɛmbe í nhò pǎ yepǎrè. Sauri me nyí mbéi ntimatì.

11

Sauri namè Amɔriibe

¹ Kè Naasi Amɔdiibe kpààti kɔtení képi Yabesi èi kɔbe ke bo bè dokénè Kadaadi tempè mmieke, kè Yabesi èi kɔbɛ ò náké ke dò: Tí dɔ̀nè metaummè, ti yó nyíémmu a kpeti. ² Kè Naasi Amɔriibe kpààti bè

nàké ke dò: N yiemmu ke bo di dònè metaummè, n né dò nkékpéké di nuɔ nyoyi nyi kéãnné ifei Isidayeribe bemou.

³ Kè Yabesi ei kó bekótíbè dò: Tí pã yewe yèyiekè kè ti t̄s mbenitibè kè bèe ce nyIsidayeribe tenkè kemou ké bè nàké. Kòd m̄u í bo wèè bo ti teennè ti né da duó ntimáà.

⁴ Kè bèe t̄s nkè bèe k̄te Kibea Sauri ei kénáké benitibè t̄i t̄uðkení, kè bèe tiité bemou yedabùò.

⁵ Ke s̄ nde m̄nni Sauri k̄ntinní o nààke kupaku kèbeké mùù te kè benitibè bemou kuð, kè bèe ò nàké Yabesi k̄be bè nàké t̄i. ⁶ Sauri t̄i kèè diì m̄nni kè Kuyie nYáá nhò piè nkè dèe ò yonke mediè, ⁷ kòo p̄i nyinààke idèi kèkuɔ, kékéké, kèduó mbenitibè kè bèe cennè Isidayeribe tenkè kemou, ke náá nkétú wèè bo yete ke í nneinè Sammuyeri nè Sauri mudoò, bè yóó d̄ò miè mbotí nku o nààke.

Kè ti Yiè nKuyie ndonné be k̄mbùòt̄i kè bèe tí nkéndò nhonit̄i òmáà. ⁸ Kè Saurii bè k̄a mBeseki kè bè mbo sik̄upík̄usit̄ããti (30000), Suda k̄be sik̄upír̄isit̄ããti (30000). ⁹ Kè bèe nàké bè t̄nni bè ke dò: K̄tenè kénáké Yabesi k̄be ke dò: Nanke diyie bo nyóó cónné yeyo kè di p̄té medeet̄imè. Kè yet̄r̄ee k̄te kénáké Yabesi k̄be kè diwèi bè p̄i. ¹⁰ Kè bèe nàké Am̄riibe ke dò: Nanke ti yóó di duómmu timáà kè dí ti d̄ònè di d̄ómè.

¹¹ Kè dèe wenté kè Saurii toté Isidayeribe yet̄r̄è yet̄ããti, kè bèe pike cute k̄eta Am̄riibe kar̄i ké bè poté, kè diyie nyóó cónné yeyo kè bè bè auté, bèe yenté kè bèe cíté bemáà bemáà. ¹² Kè Isidayeribe nàké Sammuyeri ke dò: Ñmbe do tú: Sauri bá ntú ti kóo kp̄ààti? T̄i benkenè be kè tí bè k̄uò.

13 Kè Saurii yete ke dò: Yíe nwe ti Yiè nKuyie ndeetéme Isidayeribe, ti í yóo kuò òmòu.

14 De kó difónkúò kè Sammuyerii náké Isidayeribe ke dò: Tí kàtenè Kidikaadi kédòò kéfíí nSauri kpàti.

15 Kè Isidayeribe bemouu kàte Kidikaadi ti Yiè nKuyie taummè tou borè kédòò kékannè Sauri tikpàti kéfíí iwũò ti Yiè nKuyie mmetaummè kpɛyi. Sauri nè Isidayeribe bemou kè bè nyānku.

12

Sammmuyeri caummè Isidayeribe

1 Kè Sammuyerii náké Isidayeribe bemou ke dò: N dòomu di m beke ti ke di pī nhokpàti. 2 Di mmònni weè yó ndi ni. Mí nkòtému kè n yùti pɛike, kè n kó bedapàmbè di bonè. N di niité nè m bíkémbénti nti ke tũòkenní yíe. 3 N cómmú yíe ti Yiè nKuyie nyiikè nke nè okpàati kù tãáté wè iikè, kè di m mǎkenè ti, dí ti náké. Kè ñ cǎuté òmòu nàáfè yoo o sǎmmarímú, kè n ciité òmòu ke di o kpere, yoo n fěũ nhòmòu, kè m me ncǎuté òmòu kó idííti nyi kòo kòóné, kè ñ dè dòò m bo dè ndi yietí.

4 Kè Isidayeribe è tǎnné ke dò: ǉò, a í ciité òmòu ke di o kpere, a me nyí fěũ nhòmòu, a í cǎuté òmòu kó ticuuti.

5 Kè Sammuyerii béi nke dò: Ti Yiè nKuyie nnè okpàati bè yàmu di í yàmè n kó meyei mmamè. Kè bè dò: Èě, kù yàmu.

6 Kè Sammuyerii yíe kébéi nke dò: Ti Yiè nKuyie nyàmu kunku kùù do tãáté Mǎyiisi nè Anǎo kè bèe denne di yembè Esibiti. 7 Di mmònni tínnènní ti Yiè nKuyie mborè kè n di benke kù di dòò mèè sàà

ndíndi nè di yembè. ⁸ Sakɔbu do kàtɛ Esibiti kè bè nǹɛũnko di yembè kè bèɛ kuɔnnè ti Yiè nKuyie, kè kùu bè duónnì Mɔyiisi nè Anɔɔ, kè bèɛ bè dɛnnɛ ké bè kàtɛnè di mè mbo dùì èì. ⁹ Kè dè mboní kè di yembèɛ yè nti Yiè nKuyie, nè dɛ kpéí nkè ti Yiè nKuyie nduó nkè Sisedaa Asɔɔ Fidisitɛɛbɛ kóo āāpònkòtì nè Mɔabu kóo kpààtì kè bèɛ bè kpànnɛ ké bè na. ¹⁰ Kè di yembè tó kuónnè ti Yiè nKuyie nkébéi nke dò: Ti Yiè nKuyie, ti cààrɛmu, ti da yóu mɛè kpéí nke tũ nyebɔkè Baadibɛ nè Asitaditeebɛ, ti dɛɛténè ti dootitɔbè kè tí mpĩ nha tōmmú. ¹¹ Mɛnɛmɛ kè ti Yiè nKuyie nduɔnnì Sedeɔɔ nè Edanni nè Sɛfutee nè mí nSammuyɛɛri, kè tí di dɛɛténè di dootitɔbè bèè do di fité, kè di na ke bonè diwèì di nhèi miɛke. ¹² Di yà dùì mɔnnì Naasi, Amɔriibɛ kpààtì kòò kèríní ke bo di dòkénè ke dò di dó okpààtì ke yè nti Yiè nKuyie ntumè di kóo kpààtì. ¹³ Di mmɔnnì ntenè okpààtì di tãáté wè, dùì yè ndi ò dó kè ti Yiè nKuyie mɛ nwe ndi duó. ¹⁴ Kè di dé ti Yiè nKuyie nke pĩ nku tōmmú, ke yíe nku kpɛti, ke í yete tìmatì, mɛmmɛ díndi nè di kóo kpààtì di bo ntaunèmè ti Yiè nKuyie. ¹⁵ Kè di mɛ nyí yie nku kpɛti kè di yete ku kuó, kù bo di bɛnke ku wɛrímú kù do mù bɛnke mɛè botí di yembè. ¹⁶ Nkpaánè diè nkéyà tidietì ti Yiè nKuyie nyóó dɔɔ tì. ¹⁷ Dè í dò ndididèì ndi ti bomàà? N yó mbáámmu ti Yiè nKuyie nkè fetaaɛɛ kperi kèni, kè dí banté di càkemè mediè, di yèmmè di dó okpààtì.

¹⁸ Kè Sammuyɛɛri mbáá nti Yiè nKuyie nkè fetaaɛɛ kperi kèni dɛ kó diyie, kè Isidayɛɛriibɛɛ yɔtɛ ti Yiè nKuyie nnè Sammuyɛɛri. ¹⁹ Kè bèɛ náké Sammuyɛɛri ke dò: Bántè a Yiè nKuyie nha tũ nkù ti kpéí nkè ti báá kú, ke yé ti yei nyí sénnímè, kè

ti wète ke yìe ke cààrè ke yē nti dó okpààti. ²⁰ Kè Sammuyerii bè nàké ke dò: Di cààrèmu yie mediè, di ténke né báá yie nkébutínne ti Yiè nKuyie, mpīnnè ku tōmmú nè di yèmmè memou. ²¹ Di yóó kù bùtínne kéntū nyebakè nye yèè í yóó na ke di teennè yoo yè di deté, yè tu detetirè nde. ²² Ti Yiè nKuyie ntu Kuyie nku, kù í yóó di yóu ke yé kuù dómè ke di dōò ku kabe. ²³ Mí mmómmuo nyí yóó yie nkéyeténè ti Yiè nKuyie nkéyóu m bo nsakémè ke di benkú kuce sàakù. ²⁴ Dí ndé ti Yiè nKuyie kémpī nku tōmmú mesàà nnè di yèmmè memou, di yàmèmu kù dōò tìi dieti di cuokè. ²⁵ Kè di me ndòòri meyi ndi bo kù díndi nè di kóo kpààti.

13

Bè dómè kédokénè Fidisitēēbe kè Sauri yeténè Kuyie

¹ Sauri do yóó di tikpàti ke mōke yebie... * kédi tikpàti kémbaké Isidayeribe ke dò yebie nyèdèè, ² kétāāté Isidayeribe cuokè behāāpòmbè sikoupsitāāti (3000), kè sikoupsidè (2000) nhò bonè Mikimasi Betēedi tāri ĩnkè, kè tekoupiítè (1000) tetè mbonè o birē Sonnatāā Kibeā Bensamē kó kutempē mmiēke. Kè Saurii kpēnné Isidayeribe tabè bá wè o cētè.

³⁻⁴ Diyiè mari kè Sonnatāā do mudoò Fidisitēēbe kóò kùmandāà wèè bo Kibeā kóò kù. Kè Fidisitēēbe ti kèè kè be miēke ncóú nyIsidayeribe kè Saurii kōnné ditāteheù ke dò Isidayeribe bemou

---

* **13:1** yebie...: Bè wàri Sammuyeri kó dipátiri kè wèè di cēi, kòò nyóó di cēi nke sós Sauri bie nkó fewārifē ütēmu, ò yí nna ke banté mesàà nke né yóu kesoó nde kó mēfiè.

tì kèè. Kè bèe keè Sauri kùòmè Fidisitɛ̀ɛ̀be kòò kùmàndáà. Kè behã̀pòmbè bəmou tíí nSauri borè Kidikaadi. ⁵ Kè Fidisitɛ̀ɛ̀be múnkɛe báátí ke bo dokénè Isidayɛeribe, kém̄m̄ke sikpà̀rìnaasɛ̀ĩ sikɔ̀p̀ísitã̀átí (3000) nè sisɛ̀ĩ sikɔ̀p̀ísikuò (6000) nè si deèbè, kè behã̀pòmbè nsũ ke m̀annè dàméèrì kó mubirímú, kébáté Mikimasi Beti-Afenni diyìe yiè kèè bíékè. ⁶ Isidayɛeribe yà dìì m̀onni dè bè pàkém̄mu kén̄cokù ke taà titã̀dèntì nè yefò̀tè mièke nè yepè̀rè fiè nnè yebèmbíè nkó ifò̀ti ke yé̀ bè do bè ã̀tém̄. ⁷ Kè bèmabè sei Suditɛ̀ɛ̀ ke bo sɔ̀ri Kadi nè Kadaadi be kó kutemp̄ m̄mièke.

Kè Sauri baa bo Kidikaadi kòo ã̀pòmbè bəmou kpeutí nè kufɔ̀waá. ⁸ Kè bè m̄baa Sammuyɛeri ke d̀o yewe yèyiekè, kòò bè benné dìì m̀onni ndó kèp̄ɛ̀tè, kòo mu nyí t̀òkèní Kidikaadi, kè tihã̀pòntii keté kén̄cìèrì ke yóu Sauri. ⁹ Kè Sauri d̀o: T̀onèní iwũ̀ ðè n fié Kuyie nkétuo nkéfiénè metaummè kpeyi. M̄m̄m̄e ò ì fiém̄ Kuyie. ¹⁰ Ò t̀uo ndìì m̀onni de kó iwũ̀ ð kèdeè kè Sammuyɛerii t̀òkèní kè Saurii yènní kóò co ke bo ò d̀ou. ¹¹ Kè Sammuyɛerii ò beke ke d̀o: A d̀ò ba? Kè Sauri d̀o: N yà Isidayɛeribe n yóumè m̄m̄e ke cìèrì, a móm̄muo nha me nyí t̀òkèní a m benné dìì m̀onni, kè Fidisitɛ̀ɛ̀be tikú Mikimasi. ¹² Kè n yìèkù Fidisitɛ̀ɛ̀be yàà bo k̄atením̄ kè ti do Kidikaadi bá ti mu nyí beé ti Yiè nKuyie, deè te kè n yóu ke fié m móm̄muo nKuyie nyiwũ̀ ð ke t̀uo. ¹³ Kè Sammuyɛerii ò nàké ke d̀o: A d̀ò d̄eyeiinkp̄ere nde bá a í p̄i nti Yiè nKuyie nda nàké dìì nuù, k̄a do t̀unne ti Yiè nKuyie nda nàké dìì nuù, a c̄f̄ètè t̄eè na ntú tekp̄à̀t̄ic̄f̄ètè s̄ã̀ Isidayɛeribe cuokè. ¹⁴ Di m̀onni a kp̄à̀t̄i t̄énke í yóo m̄ante, ti Yiè nKuyie ntã̀t̄emu ku

yemmè kóo nìtì kòò bo ntú ku nìtìbè kóo kpààtì a í tũnne mèè kpéí nti Yìè nKuyie nda nàké tì.

15 Kè Sammuyɛrii íté Kidikaadi kékote Kibea Bensamɛe kó kutempɛ. Kè Saurii kaa mbenìtìbè ò kraánè bè kè bè mbo sikɔusikuò (600) ke bo kote kémáúténè be dootitɔbè Kibea Bensamɛe tempɛ mmiɛke. 16 Sauri nè o bire Sonnatãã nè benìtìbè bèè do ò kraánè kè bè mbo Kibea Bensamɛe tempɛ nkè Fidisitɛɛbe bàtè ke bo Mikimasi. 17 Kè Fidisitɛɛbe kó behããpòmbèè toté yetĩrè yètããtì kè diketirii kété kénwetí Ɔfidaa Suadi èi bíékè. 18 Kè didèrìi wetínné Beti-Onɔ kè ditããnnì mbo ditãrì ìnkè ke wetí be tenkè mànkú bè tu dè Yekoute kó kubiriku dikpáà bíékè.

19 Bemáábè do í bo Isidayɛeribe èi dimou miɛke ke yé Fidisitɛɛbe do yetemè ke dò: Di báá yie nkè Isidayɛeribe mmáátí yese nè yekpãã. 20 Kè Isidayɛeribe nkòrì Fidisitɛɛbe borè nde ke netírì be naakã nè be tũkusi nè be pɛé. 21 Kè bè ní ndò nkéyietí idítí maì ke né na kéneté be tōnnentì: Yenaakã nè sipéé nè sitũkusi nè sikãũ. 22 Mudoò kó diyìè kè bèè mónté tikpàrìnentì, Sauri nè Sonnatãã kè bèè nkpaá mɔke yese nè yekpãã.

23 Kè Fidisitɛɛbe kó dihããpòntĩnnì marìi kote kébáté Mikimasi tãrì.

14

Sonnatãã namè Fidisitɛɛbe

1 Diyìè marì kè Sonnatãã náké o kóo tōntì wèè tɔ o kpàrìnentì ke dò: Kòtení kè tí kote Fidisitɛɛbe kó behããpòmbèè karì dìì mè mbo ciɛ ndi borè.

Ò me nyí nnàké o cice Sauri. ² Dè do ś nSauri bo Kibea nwe ke kari mutie bè tú mù kèdènàdié mùù bo Mikinᵃᵃ mu yuu nè behããpòmbè sikᵃᵃsikuᵃᵃ (600). ³ Kè Aiya Aitubu bire, Ikabᵃᵃdi tebite, Edii Kuyie nkuᵃᵃ niùti wèè do bo Sidoo o bire Findee kó debire deè do bo ke to ikuᵃᵃ nenti. Isidayɛribɛ do í yé Sonnatãã kòte kè.

⁴ Kè Sonnatãã ndó képi Fidisitɛɛbe, kékété yetārè mayè cuokè, kè òmarì yètìrì tu Boseɛ, kè diterì kperi tú Sendee. ⁵ Kè òmarì bo kubakù cànku ke wetí Mikimasi kè diterì bo kuyóú ke wetí Kebaa. ⁶ Kè Sonnatãã náké o kóo tǎntì ke dò: Tí kote Fidisitɛɛbe itayéí yembè borè káyà ti Yiè nKuyie mbo bè nti duó, kù í yĩékú dèmarè, kè kù dó tí bè na, ti yóó bè namu bá ti í mè nsũmè. ⁷ Kòo kóo tǎntì ò tɛ́nné ke dò: Dᵃᵃ a yèmmè da pã ti, m bo a fñnkúò ndi, n da tũmmu. ⁸ Kè Sonnatãã ò nàké ke dò: Ti yóó kᵃtemu ké bè benke òimáà. ⁹ Kè bè ti nàké ke tú: Ncómùnè, kè ti di sǎnkóo! Ti ncómmú. ¹⁰ Kè bè me nyí: Dekènèní! Tí dekoò, deè yóó benke ti Yiè nKuyie mbè nti duómmè.

¹¹ Kè bèè kote kébenke bemáà Fidisitɛɛbe kè bè dò: Ntenè Ebedeebe ke yièní yefòtè mièke bè do sari dè. ¹² Kè bèè yú Sonnatãã nè o kóo tǎntì ké bè nàké ke dò: Dekènní kè tí di benke.

Kè Sonnatãã náké o kóo tǎntì ke dò: A ntũ n fñnkúò kè tí deke, ti Yiè nKuyie mbè duómmu Isidayɛribɛ.

¹³ Kè Sonnatãã ndeètòo ke ìkú nè o naàcèi nè o nᵃᵃ, kòo kóo tǎntì ò tũ, kè Sonnatãã mbè puotì kè bè duò, kòo kóo tǎntì bè dèu. ¹⁴ Sonnatãã nè o kóo tǎntì kè bèè kuᵃᵃ benitibè sipísidé tepɛkpernté sámpóté mièke. ¹⁵ Kè kufōwáá mpí nFidisitɛɛbe bemᵃᵃ nè behããpòmbè bèè kpaá dikari nè bèè kòte dikpànni,

kè ketenkè nhau kè dèe kpeí benìtìbè mediè nkè be kòntì nhau.

¹⁶ Sauri kó behããpòmbè bèè paké kè bè mbo Kibea kéwénté kényà Fidisitèèbe ciétémè tipùtì timəu. ¹⁷ Kè Saurii náké behããpòmbè ke dò: Kaannè benìtìbè kényà bèè kpa ti cuokè.

Kè bèe kaa nkémónté Sonnatãà nè o kóo tǎntì. ¹⁸ Kè Saurii náké ikuó niùtì Aiyaa ke dò: Tóni ti Yiè nKuyie ntaummè təu.

Dè do sǎ ti Yiè nKuyie ntaummè təu bo Isidayeribe karì ndi.

¹⁹ Kè Saurii nkpaá ke náánnè ikuó niùtì, kè kutoweku dake déúkú Fidisitèèbe karì, kè Sauri náké Aiyaa ke dò: Báá benné kébeé ntìmatì ti Yiè nKuyie.

²⁰ Kòò tíi nho ããpòmbè kè bèe kəte mudoò kénsó mbè dootitəbè kpà mbemáà ke ānti kè kunəðroo dáátí mediè. ²¹ Isidayeribe bèè do wənnénè Fidisitèèbe kénkərì dikpànnì, kè bèe kónté kéwənnénè Sauri nè Sonnatãà be tǎnnì.

²² Isidayeribe səmbə bèè do səri Efadaimmu tǎri ñnkè kè bèe keè Fidisitèèbe cokémè kéíténí ké bè bèti kékuə. ²³ Kè ti Yiè nKuyie nduó nkè Isidayeribe bè na de kó diyie ké mbè bèti kəsénténè Bəti-Afenni.

Isidayeribe deetémè Sonnatãà

²⁴ De kó diyie kè Isidayeribe fěúté mediè nke yé Sauri do béimmè ke dò: Wèè bo déúté dèmarè kè diyie mu nyí ta, kòò mu nyí na o dootitəbè ke pèite, de yiè mbo yà! Nè de kpéi nhòməu í ndi dèmarè de yiè. ²⁵ Kè bèe tuəke dikpáà marì kè mecekùò mpiéké ke counè ketenkè. ²⁶ Kè behããpòmbèe ta de kó dikpáà kényà mecekùò nhòməu me nyí ndàátí kékááké ke yé bè démè Sauri béi ndì nùu.

27 Sonnatãã me nyí nyé ke dò nho cice béi ndinùù marì káyà ticièti, kékũũ kupààti yómmè kédéúté kòo ìikèe wenke. 28 Kè kuhããpònkù makùu ò nàké ke dò: A cice béi nke tú kè wèè ò dèmarè yíe nhò bo yà. Dèè te kè muwèrímu dònté benìtibè.

29 Kè Sonnatãã dò: N cice kóonnè benìtibè mbe, wénté ndèútémè mecekùò nkè n yìikè wenke, 30 kéndò nkè benìtibè né do ndi bè éi dè bè na nnamu be dootitòbè kè dè pèèté dè mè ndòmmè.

31 De kó diyìe kè Isidayeribe mbeti Fidisitèèbe ke kòu, ké bè bèti Mikimasi kétuòkenè Ayanòò kéou mediè nkécĩrime. 32 Kè bèe pĩmmú bè na bè kó ipe nè be nààke, ké nyi feu ke cáá ndende meyiĩ ncóú dè. 33 Kè bèe náké Sauri ke dò: Isidayeribe dòò meyi mme ke feu iwũò ke cáá mbè ì fié dè, meyiĩ ncóú dè, kè Saurii kuónkoo ke dò: Di cààrèmu! Biennèní ditàri marì die. 34 Kè bèe kòte kénáké benìtibè ke dò: Bá wè wèe tóni o nààfè yoo o pièfè deborè kékua kécááké, kè di bá nyi cáá nyi yĩ ncóú dè kèyetenè ti Yiè nKuyie.

De kó kuyuoku kè bá wèe tóni o òfè ké fè fèuté deborè. 35 Mèmmè Sauri maámè ti Yiè nKuyie ndiwũòtònni ketiri kébéi nke dò: 36 Ti sòoté ke nyènkè kèmpuò Fidisitèèbe ké bè kùò páíi kèhéi be kperè, bá ti báá súò nhòmòu. Kè tihããpònti dò: Dòò a dómè.

Kè ikuó niùti dò: Ti keténè kébeé ti Yiè nKuyie.

37 Kè Saurii beé nti Yiè nKuyie nke dò: Kuyie nti kòte kédokénè Fidisitèèbaa? A bo duó nkè ti bè naà?

Ti Yiè nKuyie me nyí nhò téné timati de yié. 38 Kè Saurii tíi nyIsidayeribe kó bekótibè ke dò: Wénténè káyà meyi mmeè dòò yíe. 39 Ti Yiè nKuyie mbomu ke deerí Isidayeribe, m béi nti yóò dàòmu. Wèè te

de kó meyei nhò yóó kúmu bá kè m bire Sonnatã nwe.

Ditĩnni miεε òmòu í nhò tẽ́nne tĩmati. ⁴⁰ Kè Saurii náké Isidayeriεε ke dò: Di cómmú kupíkù kùmáà, mí nnè m bire Sonnatã kè ti cómmú kutekù. Kè ditĩnni náké Sauri ke dò: Dòò a dómè.

⁴¹ Kè Sauri dò: N Yiè nKuyie nyIsidayeriεε tũ nkù dè dòmmè kàa í n tẽ́nne yíe ntĩmati? Kè mecaàrimè bo mí n nè m bire Sonnatã tũ ìnkè yoo a nitibè Isidayeriεε ìnkè, kè ti bò nyipããdíítí ìi benke.

Memme kè bèè bò nyipããdíítí kè ìi benke Sauri nè Sonnatã. Kè behããpòmbèe yè. ⁴² Kè Sauri dò: Tãũnè tété mí nnè m bire Sonnatã ti ìnkè, kè bèe tãũ kòo do Sonnatã ìnkè. ⁴³ De mòmni kè Sauri dò: N náké a dòò mù.

Kè Sonnatã dò: N kááké m pàati yómmè mme mecekùò nke dèúté. N yiemmu ke bo kú. ⁴⁴ Kè Saurii béi nke dò: Kuyie nni mpoté kè nsà kè Sonnatã í ku.

⁴⁵ Kè tihããpònti dò: Sonnatã báá kú, weè te kè Isidayeriεε auté be dootitòbè. Ti Yiè nKuyie mbomu! Dende báá dòò, ti báá yie nkòo yùrikù bá kùmáà do ketenkè. Nè Kuyie nkó meteèmmè mme ò pĩmmè mutómmú yíe.

Memme kè tihããpònti deeté Sonnatã bá ò í nku de kó mukũ. ⁴⁶ Memme kè Saurii yóu Fidisitẽ̀εε be mubetimù kè bèe kũ mbe cẽ̀í.

Bè náké ti Sauri kpàti ìnkè

⁴⁷ Sauri naá ndiì mòmni Isidayeriεε kóo kpàati ké pánkεε dokénè o dootitòbè bèè ò fité: Mòabiibe nè Amòdiibe nè Edomiibe nè Tisoba kó dikpààtiyuu nè Fidisitẽ̀εε. Kòò cuó nkèè bíékè wèe na. ⁴⁸ Weè do dokénè dikòmbùò Amadesiibe bembè bèè do fekù Isidayeriεε kperε kòo bè na, kédεeté Isidayeriεε.

49 Sauri kó ibí do tú Sonnatãã nè Isefi nɛ Madikisina nɛ initipobí idéi, kɛ dɛketirɛ ntú Mɛdabu kɛ dɛdérɛ tu Mikaadi. 50 Kòo pokù yètìrì tu Ainɔammu, Aimasi birɛ. Wèè baké behããpòmbè kòo yètìrì ntú Abunɛɛ, kòo cice kperì tú Nɛɛ, Sauri tebitɛ kó dɛbirɛ. 51 Kiisi Sauri cice nè Nɛɛ nè Abunɛɛ cice, bɛ cice do tú Abiyɛɛdi.

52 Sauri kpàtì timou miɛkɛ ò do dokùnɛ Fidisitɛɛbɛ mbɛ kɛ dɛ tònɛnì, kòò yà onitì wèè mòkɛ dikòmbùò yoo ò kpehnì wèè ò pĩ ntihããpòntì.

15

Sauri yetɛmɛ Kuyie nkpeti

1 Kɛ Sammuyɛerii náké Sauri kɛ dò: Ti Yiɛ nKuyie ndo tònɛnì mí nwe kɛ n da pĩ ntikpàtì kàa bo mbaké Isidayɛeribɛ, kɛnté kù yɛ n da náké tì: 2 Ti Yiɛ nKuyie Mpakɛdaa tu kù yóó potɛmu Amadesiibɛ kɛfóó mbè do dintɛmɛ Isidayɛeribɛ bè yènnì dii mònɛnì Esibiti kɛ bè poté. 3 Kɔtɛ kɛ bè dokɛnɛ kɛ bè kùò bɛmou páíí! A báá kuó nhòmòu mesémɛ, á kuó dèè kó dimàà wɛi, benitidaabè nè benitipòbè, ibí nè ibíbɛnnì, inààkɛ nè ipe nè yòyòbè nè sãmmarímúbè.

4 Kɛ Saurii tíi mbehããpòmbè Tedaimmu, kɛ bè kaa nkɛ bè mbo sikɔupíkòupísidé (200000). Sudaa kɔbɛ tekɔupípiítè (10000). 5 Kɛ bèɛ tuɔkɛ Amadesiibɛ èi kɛ dékɛ kɛnhokɛ kudúókù 6 Kɛ Saurii náké Keniibɛ kɛ dò: Yènnɛ Amadesiibɛ cuokɛ kédété. N yí dó kɛ di wènnɛ kunasãã kɛ yé di do dòòmɛ Isidayɛeribɛ mesàà mbè yènnì dii mònɛnì Esibiti. Mɛmɛmɛ kɛ Keniibɛɛ yɛ Amadesiibɛ cuokɛ. 7 Kɛ Saurii poté Amadesiibɛ, kétúóté Afidaa kétuɔkɛnɛ Suudi Esibiti tenkɛ diyìè yènnì kèè bíékè, 8 kɛkuɔ benitìbè bɛmou

késúó mbe kóo kpààtì Akaki kòò pĩ nhofòùwè. ⁹ Sauri nè o āāpòmbè kè bɛɛ yóu Akaki nè iwũõ ìì kó dimàà tu isààyì: Inààke nè ipe. Iwũõ ìì kó dimàà cénke tu isààyì, kékuo dèè tu desĩntékperɛ, dèè í dò nkédòòhè mùmamù.

¹⁰ Mɛmɛ kè ti Yiè nKuyie mbéinnè Sammuyɛeri ke dò: ¹¹ N dèmmumu dè yĩmè kè n tãáté Sauri kòo bo ntú Isidayɛeribe kóo kpààtì. Nte we ke m bùtínné, ò í yie nke tũnne nh ò nàké tì.

Kè Sammuyɛeri yèmmè caàrè kòo nyie nke kuònnè ti Yiè nKuyie.

¹² Kè dèɛ wenté dikũnweñnì sèì kòo kɔte ke bo yà Sauri, kè bɛɛ ò nàké ke dò: Sauri kɔte Kadimɛedi ke bo maá dicòncònnì kéndenninì ò namè Amadesiibe, ke dèè ke pɛété ke kòte Kidikaadi.

¹³ Kè Sammuyɛeri ntùòkoo Sauri borè, kòo ò nàké ke dò: Ti Yiè nKuyie nda dòò mɛsàà, n dòòmu kù n nàké tì timòu. ¹⁴ Kè Sammuyɛerii ò beke ke dò: M me n yo yèè pedabùò nnè inààke kperɛ, yè bonní de? ¹⁵ Kè Saurii ò tɛñné ke dò: Tihãāpòntì tìì soó nhAmadesiibe wũõ sààyì ke ì tónì, ke ti bo fíé ti Yiè nKuyie nha tũ nkù. Desònnè kó dimàà ti dè kùòmu páíí. ¹⁶ Kè Sammuyɛeri dò: Dè sànnèmu mɛmme. N yóó da nàké ti Yiè nKuyie nni nnàké tìnti keyènkè. Kè Sauri dò: Bèí.

¹⁷ Kè Sammuyɛeri dò: A do cìè ndìì mònnì amàà kè ti Yiè nKuyie nkuù da tãáté, di mmònnì kàa baké Isidayɛeribe. ¹⁸ Kuù da tɔ nke tú: A kɔte kédokénè Amadesiibe de kó benitiyiibe, ké bè kuò páíí ke báá súó ndèmarè. ¹⁹ Dè yĩmè kàa í yie nkù da nàké tì, ke éi be kperɛ ke dòò kù í dó dè? ²⁰ Kè Sauri dò: N yiemmèmu kù n nàké tì ke kùò Amadesiibe bɛmòu,

ke sùò mbe kóo kpààti Akaki maa ndi koò tóni die. ²¹ Kè n kó behããpòmbè soó nyiwũõ sààyì ke ì tóni die nKidikaadi kè ti bo ì fié ti Yiè nKuyie nha tũ nkù.

²² Kè Sammuyɛerii ò tɛ́nné ke dò: Ti Yiè nKuyie ndó di bo nkù feumè mme iwũõ ke pɛ́ɛ́tɛ́ di bo nyíemmè ku náaàtàà? Kàa yie nti Yiè nKuyie mbéi nti dèè kù naati ke pɛ́ɛ́tɛ́ a bo kù fiémè iwũõ mekùò nkpeyi. ²³ A bo yetemè ti Yiè nKuyie nkpeti dè í cáánnè a bo pãámè, itookperí me nyí cáánnè a bo fiémè yebokè. A mè nyetemè ti Yiè nKuyie nkpeti, kù múnke da yetemu yíe. A ténke í yó ntú ku nìtìbè kóo kpààti. ²⁴ Kè Saurii kuónko ke dò: N cààrèmu! N yete ti Yiè nKuyie nkpeti nti ke yete a kó itié. N yòte tihããpònti nti ke dòò tì yè mmù. ²⁵ Di mmònni n da báammu! N cààrèmu, ncíé n yei, nkéwɛ́tení kè ti kòte kè m bántè ti Yiè nKuyie. ²⁶ Kè Sammuyɛeri dò: Mí nnè fǒ nti báa nɛ́í, a yete ti Yiè nKuyie nkpeti nti kè kù me nda yete, a ténke í yó ntú Isidayɛeribe kóo kpààti.

²⁷ Kè Sammuyɛerii búttinné ke bo íté, kè Saurii pǐ nho yaàbòrì kè dìi kɛ́tɛ́. ²⁸ Kè Sammuyɛerii ò nàké ke dò: Ti Yiè nKuyie mmúnke kɛ́tɛ́mu a kpàti yíe nyIsidayɛeribe cuokè, ke tì duó nhotòu mòu wèè wenni ke da pɛ́ɛ́tɛ́. ²⁹ Isidayɛeribe kó muwɛ́rímú tú ti Yiè nKuyie nku, kù í sou nkù í tú onìti ke bo béi nkéwɛ́te kéceete. ³⁰ Kè Saurii yíe kébéi nke dò: N cààrèmu, a n cíé nké n déúkùnnè behèikènkótìbè nè Isidayɛeribe bəmòu ìkè kéwɛ́tení kè m bántè ti Yiè nKuyie.

³¹ Kè Sammuyɛerii wɛ́tení kóò tũnne kè bèe kòte kè Saurii bántè ti Yiè nKuyie.

32 Kè Sammuyɛeri dò: Tɔní die nhAkaki Amadesiibe kpààti n yìkè. Kè Akaki nkéríní kòo yèmmè naati, nè o yèmmè miεke kòò tu mukũũ nkó kunóú dètému di mmònnì. 33 Kè Sammuyɛeri né ò nàké ke dò:

A siè dìi te kè tibíyɔ̀tì pàà ti bí,
a kóo yǎ múnke yóó pàamu o birε.

Dὲndε Sammuyɛeri ò kùòmè Kidikaadi ti Yiè nKuyie ntaummè tou ìkè.

34 Dε kó difɔ̀nkúò kè Sammuyɛerii kò nDamaa, kè Saurii kò nKibea. 35 Kè Sammuyɛeri yèmmèε caàrè mediè nSauri kpéi nkòò yàa kúnè ò ténke í ò yà. Kè ti Yiè nKuyie nyèmmè múnkeε caàrè kù tāātè mèè kpéi Sauri kòò bo ntú Isidayɛeribe kpààti.

16

Bè p̄r̄mè Dafiti tikpàti

1 Kè ti Yiè nKuyie nnáké Sammuyɛeri ke dò: Dè yó nkááké dε kàa yóu a bo nkuòmmè Sauri kpéi? Nh ò dootóomu, ò ténke í yó ntú Isidayɛeribe kpààti, íté kétúóté a naàyènnì, ké dì cū́ ò mèkùò nkékote Seseε cie Betideεmmu. O bí miεke nke n tāātémè okpààti n yèmmè kou. 2 Kè Sammuyɛeri dò: Yé mbo yīmè? Kè n kòte Sauri yóó keèmu ké n kuɔ. Kè ti Yiè nKuyie ndò: Íté kéntɔ̀ fὲnààfè, kàa tùòkoo a dò: N kòtení ke bo féúté fὲfè nfe ti Yiè nKuyie. 3 A yú Seseε kòò nda neínè, m̄i yóó da benke a dò nkédòòmè, kàa p̄i n da benke wè tikpàti.

4 Kè Sammuyɛerii dɔ̀ò ti Yiè nKuyie nhò nàké ti kékote Betideεmmu, kétuòkoo kè dihei kó bekótíbèε ò yà, kè dèε bè di kè be kòntì nhau, kè bèε kòtení kòò

co ke d̀̀: Kusà̀̀kù bakaa? ⁵ Kòo bè t̀̀nné ke d̀̀: N k̀̀tení ke bo féú́té f̀̀ǎf̀̀ nfe ti Yiè nKuyie. Wénk̀̀nne dimáà k̀̀ ti nei k̀̀féú́té f̀̀ǎf̀̀.

K̀̀ Sammuyeri duó nk̀̀ Sese ǹ̀ o bí k̀̀ bèe wénk̀̀nne bemáà, kòo neínè k̀̀ bè bo fíé iwūš. ⁶ Bè t̀̀̀koo dii m̀̀nni k̀̀ Sammuyeri yà Ediabu, ǹ̀ o yèmmè mieke ke d̀̀: Nte ti Yiè nKuyie ntãáté wè m̀̀nke. ⁷ K̀̀ ti Yiè nKuyie nhò nàké ke d̀̀: Bá nwúo nho dòmmè ǹ̀ o okùmè, nyí we ntãáté, n yí wúo mbenitibè wúo ndè, benitibè wèi tik̀̀nti nti k̀̀ mí nwéi meyèmmè.

⁸ K̀̀ Sesee yúní Abinnadabu, kòo tuòkení, k̀̀ Sammuyeri d̀̀: Ti Yiè nKuyie nyí tãáté yie.

⁹ K̀̀ Sesee yúní Samaa, k̀̀ Sammuyeri d̀̀: Ti Yiè nKuyie nyí tãáté yie.

¹⁰ K̀̀ Sesee nyuní o bí k̀̀tuòkenè ìyiekè, ti Yiè nKuyie nyí ntãáté be kòo m̀̀.

¹¹ K̀̀ Sammuyeri beke Sese ke d̀̀: Bedapàmbè bem̀̀ ndaa? Kòo d̀̀: Osám̀̀pòu weè kraaní ke c̀̀mmú ipe. K̀̀ Sammuyeri d̀̀: Tš nk̀̀ bèe ò yuní, kòo í t̀̀̀kení ti í yóo di ikuó dii.

¹² K̀̀ Sesee tš nk̀̀ bèe ò yuní. Ò do tú onitiwūšwè nwe kòo ì̀̀kè wenni, kòo yèmmè duó cátiɛ. K̀̀ ti Yiè nKuyie nnáké Sammuyeri ke d̀̀: Wenwe, p̄ nwe tik̀̀pàti. ¹³ K̀̀ Sammuyeri íte k̀̀túóté o naàyènni k̀̀còú mmekùò nDafiti yuu ì̀̀nkè, o tebí ì̀̀kè, k̀̀ ti Yiè nKuyie nYaá ncúténí de kó diyie Dafiti ì̀̀nkè ké nhò bonè.

De kó dif̀̀nkúò k̀̀ Sammuyeri kò nho cie Damaa.

¹⁴ K̀̀ ti Yiè nKuyie nkó muaá nyíté Sauri ì̀̀nkè, k̀̀ k̀̀u ò dù̀nni meyèmmè yeime k̀̀ mè nhò k̀̀ónnè.

¹⁵ Kòo tšmbèe ò nàké ke d̀̀: Ti Yiè nKuyie nkuù da

duənní meyèmmè yeime kè mè da kəənnè. ¹⁶ Ti yìè nkàa ti pā dinùù tínti a kó betāmbè ti yóó waámmu onìti wèè nə nke bie nkukùtìdùkù, kè meyèmmè yeime Kuyie nduənní mè níí da ité dìi mənnì wèè bentε kukùtìdùkù kè dè da tǎũke. ¹⁷ Kè Sauri dà: Yàné onìti wèè nə nke bie nkukùtìdùkù mesàà nkòò kətení.

¹⁸ Kòo kóo tǎnti mǎu bēi nke dà: N yému onìti mǎu, Seseε Betideεmmu εì kou kó debire kòò nə nke bie nkukùtìdùkù mesàà, onìti mómumuə nwe kòò tu onitidùu ke náánnè mecìi, ke tú odasáátì kè ti Yìè nKuyie nhò bonè.

¹⁹ Kè Saurii tǎ nkè bèε náké Seseε ke dà: Sauri tu a ò duónko a bire Dafiti wèè cēmmù ipe. ²⁰ Kè Seseε waá mpéè nè menàà nkécūš kudəukù miεke, kēpī ntebuətè kè dè tou nsāmmarímú, kè Dafiti bii bo dè duó nSauri. ²¹ Kè Dafitii tuəke Sauri cǐtè kēmpī nho tǎmmú, kè Saurii ò pénsirì, kòò tǎāté kòò ntəu o kpàrinentì. ²² Kè Saurii tǎ nkè bèε náké Seseε ke dà: Sauri tu ò dǎ Dafiti mbo o cǐtè nte ke pī nho tǎmmú ke yé wè ò pénsirimè mediè.

²³ Kè dèε yie nkè meyèmmè yeime Kuyie nduənnímè níí ò ité, Dafitii túóté kukùtìdùkù kébentε kè dèε tǎũke Sauri, kòo yèmmèε bonke kè meyèmmè yeimeε ité.

17

Dafiti kpannèmè Kodiyati

¹ Kè Fidisitēεβεε tíi mβε kó behāāpəmbè mudoo kpéi nSokoo Sudaa tempē mmiεke, kékari Efesi-Damimmu, Sokoo nè Asekāa de cuokè. ² Sauri nè Isidayεeribe kè bεmβε múnkeε bátε kubiriku bè tu kù Tedementì biriku kēmbaati ke bo dokénè

Fidisitēēbe. ³ Fidisitēēbe nè Isidayeeribe kè bè ndeke yetārè ke wetí betobè, kè kubiriku soké be cuokè.

⁴ Kòo nìti mǎu yìenì Fidisitēēbe kó behāāpāmbè miēke Kati naàmùnkù kou, kòo yètìrì tu Kodiyati, o okùmè bo ntùòke métìrì mètāāti nè sāntimétìrì sipísidé nè mènùmmù. ⁵ Kòò òké disəwũò kó dipìi kè disəwũò kó kupenku pi o cīncīnnì kè ku cěékù bo cidòò sipísikuò. ⁶ Kòò kānké o tààke disəwũò kó kupenku, ke báátì disəwũò kó dikpàrsiè. ⁷ Kòo kpānnì kó kudú mǎnnè kucuudú kè mēkpāmbii nkó kucěékù bo cidòò bèyiekè. Wèè tǎ o dǎpìkù kòò nì o ìkè. ⁸ Kòo cómmú kérépīéké ke dò: Di benné ke yènnìmu ke bo ti dokénè, n tú Fidisitēē nwe kè díndi tú Sauri kó tidaatì. Tāāténè di miēke onìti òmáà kòo kǎtení kè tí kpa! ⁹ Kòò n na tí naá ndi kó tidaatì, kè m me nhò na dí naá nti kó tidaatì kempī nti tōmmù. ¹⁰ N yí di wúò nfenònfè kè di yete, dí deitení di miēke onìti òmáà kè tí kpa.

¹¹ Kè Sauri nè Isidayeeribe kè bèe keè de kóo nìti náammè, kè kufōwáá mbè auté.

¹² Dafiti cice do tú Sese Efadataa kó dihèi kou nwe ke bo Betideemmu Sudaa tempē mmieke ke mǎke ibí iyiekè. Sauri kó dimònnì do sǎ nhò kòtému mediè. ¹³⁻¹⁴ Kòò bí ikótì itāāti niènè Sauri dikpānnì, be kóo po Ediabu nè Abinnadabu nè Samaa. Dafiti weè do tú tēyāātè. ¹⁵ Kè Dafiti níi mbo Sauri cīètè ke kũñnì o cice cīètè Betideemmu ke cēm̀m̀m̀m̀ o pe.

¹⁶ Kè weè Fidisitēē nyiitiní dikūnwehí nè kuyuoku ke dò yewe sipísìnàà.

17 De kó yewe mieke nke Sese nàkémè o biré Dafiti ke dò: Túóté tidiitì tii nnè kuyàrikù ti cìe ntì nè pèèbè bié ntepiítè, kékote kédúo nha kó bekótíbè bè bàtè dè. 18 Á ntonè yenaakã ntepiítè tie kénto ke bií duó nwèè bè baké. Kàa dou nha kó bekótíbè ke wētini bè da duonni demarè dèè benkú be kōnti naatimè. 19 Bembé nè Sauri nè Isidayeribe tobè, bè bo kubiriku bè tu kù Tedimenti biriku nku ke dokùnè Fidisitèèbe.

20 Dikúnweñni sèi kè Dafitii pike cuté kèbanné ipe onitì m̀òu kétúóté ò dò nkénto dè, kékété, kéndonnè o cice do ò nàké dii nùu. Ò t̀òkoo dii m̀onni bè bàtè dè, ke s̀ó mbè d́ó kèboote be dootitòbè kéuu dikpànni kó fehúufè. 21 Fidisitèèbe nè Isidayeribe kè bèe wetinné betòbè. 22 Kè Dafitii d̀únko o nenti o nembàri borè kékote mudoò borè kéndou nho kó bekótíbè. 23 Bè kpaá ke me nnáá nkè Kodiyati Fidisitèè, Kati naàm̀unkù kouu íténì o ã̀p̀òmbè ìikè kèwète kébéi ò baa ò nnáá ntì, kè Dafitii keè. 24 Kè Isidayeribeè ò yàní kè kufòwaá mbè auté kè bè ncokù, 25 ke nnáá nke tú: De kòo nitì d́ó ke ti wéntému, dèè te kòo iitiní miè mbotí, kòo m̀òu na kòo kùò okpààti bo ò pã tikpàti péu kóo duó nho kóo sapàà nkòo puoke, kédòò de yiè ncíètè mesàà nyIsidayeribe cuokè.

26 Kè Dafitii beke behã̀p̀òmbè bèè ò t̀òkénè ke d̀ò: Kòò m̀òu kùò Fidisitèè yie nke dènnè Isidayeribe ifei bè bo ò yietí ba? O yèmmè dò nhò tu we de kóo Fidisitèè, kutayóú yiè, kòo bo nsáá Kuyie nkòbe.

27 Kè bèè ò t̀ènné kóò nàké bè baa do yè mbè yóo yietí dè wèè bo na de kóo nitì. 28 Kòo kóo kóti Ediabuu keè bè nàámmè, kòo mieke peike kòò d̀ò: We nyè nha katení die! A yóunè we ipe dikpàà

mieke? N da yému a í yo ditoò, N yému a yèmmè dòmme. A kàtení ke bo yà dikpànni ndi. ²⁹ Kè Dafitii ò tēhné ke dò: N dòò ba dèè tu deyeire? N na bá mbekàà?

³⁰ Kè Dafitii íté onìtì wenwe borè kékote kèbeké otàù m̀ò kòò baa ò tēhné betabè do ò nàké tì nti.

³¹ Kè benìtibè bem̀ouu keè de kó tináantì, dendè bàmbà nkè tì tuòke Sauri kòò duó nkè bèe yúni Dafiti. ³² Kè Dafitii ò nàké ke dò: Okpàati, a yèmmè báá caàrènè de kóo Fidisitēē. A kóo tǎntì, mí, m bo kote kóò kpannè. ³³ Kè Sauri dò: A báá na kékpannè de kóo nitì, a kpaá bemmu, wenwe me ntu okpàri nwe nè o bíkembéntì. ³⁴ Kè Dafiti dò: Mí nha kóo tǎntì n tú opecēnti nwe n cice cǐtè, ke ò ncēm̀m̀ú ipe, kè dicìrìcìrì kàtení yoo mupĩmpĩmm̀ù mam̀ù ke bo pĩ m pièfè mafè, ³⁵ N fè pàte ké dè bēti, kēfietē m pièfè, kè dè wēētení m bíkè, m pĩ de fǎnìí ké dè poté kékua. ³⁶ N kòu m̀è botí yecìrìcìrè nè depĩmpĩnnè, n yóó me ndòò Fidisitēē yie nwenwe kutayóú yìè nke yé ò sǎammè Kuyie nkòbe. ³⁷ Ti Yiè nKuyie nkùù n deeténè dicìrìcìrì nè mupĩmpĩmm̀ù kù yó n deeténèmu Fidisitēē yie. Kè Sauri dò: Kote kè ti Yiè nKuyie nda teennè.

³⁸ Mèmmè Saurii duómme Dafiti o kpàrìnentì kòò òò ndisòowũò kó dipì kòò dàtinnè dicĩncĩnkònnì.

³⁹ Kè Dafiti túóté Sauri siè kébáátí dicĩncĩnkònnì ìnkè, ò í nna ke bo cente ke yé ò do í dè manténèmmè, kénáké Sauri ke dò: N yĩkemu! Kè bèe dè daté.

⁴⁰ Kòò túóté mutántènditìmm̀ù kéta kukó mpeémmè kètāātè yetàrè yènum̀m̀ù kécũò o yòrì mieke kèpikú o tántènditìmm̀ù kékété kènwetì Kodiyati. ⁴¹ Kè Kodiyati múnke mm̀ó nke tóóntenè Dafiti, wèè tò

o dɔpikù kòò ni o ìikè. ⁴² Kòo wénté Dafiti kòò sènkèrì. Dafiti do tú dɛdapùmbirɛ ndɛ ke wũɔ kòò ìikè wenni. ⁴³ Kè Kodiyatii náké Dafiti ke dò: A n wúó ntemɔtè nte ke tɔ kupààti ke kéréni m boràà? Kè Kodoyatii parikè kényú Fidisitɛɛbe kó yebakè yemou yètè kè dò: A bo yà! ⁴⁴ Kɔtení kè n duó nha maa ndɛɪnkè kó tinòtì nè tikpasĩnti. ⁴⁵ Kè Dafiti dò: F́ nkéréni m borè nè disiè ndi nè kukpãnséú nè dikpãnni, mí mme nkéroo a borè nè ti Yiè nKuyie nyètìrì ndi, Mpakɛdaa Isidayɛeribe tũ nwè, a sãã nwè. ⁴⁶ Ti Yiè nKuyie nda ãnné n nòtè nte yíe, kè m bo da kuɔ kékéété a yuu. Yíe ntinòtì nè tikpasĩnti dɛɛ yóó pété Fidisitɛɛbe kó behããpòmbè kécɔ. Kè kutenkù kumou kabɛɛ banté Isidayɛeribe tũmmè Kuyie. ⁴⁷ Kè Isidayɛeribeɛ banté ke dò ti Yiè nKuyie nyí dɛérinè disiè yoo dikpãnni, ti Yiè nKuyie nkuù baké dikpãnni ke di ãnné ti nou miɛke yíe.

⁴⁸ Kodiyati kèté dii mɔnni kɛwetínné Dafiti, kè Dafitii cokóo mɛcãã nho ìikè ke bo ò dokénè, ⁴⁹ kédɛite ditári dimáà o yòrì miɛke kɛãnné o tántɛnditímù kédooté kébóté Kodiyati tĩnni kè ditárii taroo, kòò do o nùù ìnkè.

⁵⁰ Mɛmɛmɛ Dafiti namè Fidisitɛɛ nè ditántɛndititári kòò kuɔ bá ò í tɔ disiè.

⁵¹ Kè Dafitii cokóo Kodiyati duó dè kékpatɛ Kodiyati siè kóó fɛúténè. Kè Fidisitɛɛbeɛ yà be kóo kperì kumè kécoké. ⁵² Isidayɛeribe nè Sudaa kabɛ kè bèɛ yà Fidisitɛɛbe cokémè, kéuu fekpàrìhúùfè, ké bè bètì kétuɔkenè Kati eì nè Ekinɔ de ekè. Kè Fidisitɛɛbe kó becírìbè nɛnkóo Sadaimmu kó kuce kétuɔkenè Kati nè Ekinɔ.

⁵³ Isidayɛeribe do be bètì kè dè fuutímu, kè bèɛ yóu

kéwɛtɛní kéhéí tinentì Fidisitɛ̀ɛ̀be kó dikarì. ⁵⁴ Kè Dafitii túóté Kodiyati yuu kékònnè Sedisadɛmmu kétúóté kudadiékù kpàrinentì kétanne o touku miɛke.

Bè benkemè Dafiti Sauri

⁵⁵ Dafiti do kàri dìi m̀nnì ke bo kpannè Kodiyati kè Saurii ò yàmu kébeke Abunɛɛ wèè baké behããpòmbè ke d̀: We nte odapàà nyie? Kè Abunɛɛ ò t̀nné ke d̀: Okpààti, n yí yé wèè ò te. ⁵⁶ Kòo kpààti d̀: Beké ḱyà wèè te de kóo dapàà.

⁵⁷ Dafiti kùò dìi m̀nnì Kodiyati kédèè, kénwɛtiní, kè Abunɛɛ ò kàtenè Sauri borè, kè Dafiti kpaá t̀ Kodiyati yuu. ⁵⁸ Kè Saurii ò beke ke d̀: N kóo dapàà nha tú we nkó debire? Kè Dafiti d̀: N tú a kóo t̀nti Sese wèè bo Betideɛmmu o bire nde.

18

Dafiti nè Sonnatãã bè dapɛmè

¹ Dafiti nàkénè Sauri dìi m̀nnì kédèè kè Sonnatãã wɛ̀nni p̀nnè Dafiti kperi, kòo yèmmèè ò ta, kòo ò d̀ke kéndònnè ò dómè omáà. ² Nè de kó diyie Sauri ténke í nyie nkè Dafitii wɛ̀te o c̀t̀tè o cice borè. ³ De m̀nni kè Sonnatãã taunnè Dafiti ke yé wè ò dómè ke d̀nnè ò dómè omáà. ⁴ Kè Sonnatãã dáté o yaàbòrì kédúò nDafiti, kóò duónnè o ããpònyààti nè o siè nè o tãmmù nè o naàk̀nni.

⁵ Tipùtì timəu kè Sauri bè t̃ nkèè bíékè mudoò Dafitii na kè Saurii ò baá nkòo mbaké behããpòmbè kè benitibè bɛməu ò d̀ nè behããpòmbè iwɛĩ yembè.

Sauri miɛke do yonkemè Dafiti bè ò sãnte m̀è kpéí

⁶ Dafiti do kùò dìi m̀nnì Kodiyati kékonní kè benitipòbè yehékè yeməu kəbɛɛ yènní ḱco Sauri,

këndiè nke au ke bie nyebàrè nè debémbénnè terè.
 7 Kè benitipòbè diè nke cóú mbetòbè ke tú:

Sauri kùò sikòupí,

kè Dafiti kùò sikòupí.

8 Kè Sauri miéke pèike mediè, ò í mpénsìrì de kó tináàntì ke dò: Bè me nhò duò nsikòupí ke n duò sikòupí, de kpaá sámpó nwe kè bèe ò duò ntikpàti. 9 Nè de kó diyìè ndi Saurii wèntémè Dafiti fènsìnfè.

10 Kè dèe wenté kè meyèmmè yeime Kuyie ntōnní mēe pī nSauri, kòo íté kénharì o cīèè miéke ke pikú o kpānnì, kè Dafiti tó nhò bie nkukùtìdùkù ò ò mbie mmèè botí, 11 kòo youte o kpānnì, nè o yèmmè miéke ke dò: M bo tā Dafiti kédannè femarife, kè Dafitii yenténè dikpānnì kuce mèdémè. 12 Kè Saurii ò yòte ke yé ti Yiè nKuyie ndo ò yóumè kémbonè Dafiti. 13 Kòo túóté Dafiti kénii mbehāpòmbè tekòupítè ke bo ò détinneè omáà. Mèmmè kè Dafiti nni behāpòmbè kè bè nkòrì mudoò. 14 Mudoò ò kòrì mùù kó dimàà kè weè nò nke yé ti Yiè nKuyie nho bonèmmè. 15 Sauri yà dii mōnni Dafiti nōmmè o dootitòbè kòò depe mediè. 16 Isidayeibe bie bemou nè Sudaà kòbe kè bè ndó Dafiti ke yé weè bè nimè mudoò miéke.

Dafiti puokemè Mikaadi Sauri kóo sapàà

17 De kó difōnkùò kè Saurii náké Dafiti ke dò: Nte n kóo sapàà mMedabu, n wè nda duómmu kàa bo puoke, mpí n tōmmú nè dikōmbùò kénkpa nti Yiè nKuyie nkó dikpānnì. Ò do í dó kòò kùò o mómumu nke né ndó Fidisitēēbe beè ò kùò. 18 Kè Dafiti dò: N yí tú òmòu, ti naàmùnkù í tú kùmakù, ti wuò

nyí tú kùmakù Isidayɛeribe mieke, kè mîl bo puoke okpààtì kóo sapàànàà?

¹⁹ Dè tùòke dii mònni Mɛdabu bo yenkemè Dafiti kè Saurii ò duó nhAdidiɛdi Abeti Mɛodaa èi kou.

²⁰ Kè Sauri kóo sapàà ntòu Mikaadii ðake Dafiti kè bèe tì nàké Sauri, kè ðee o narike. ²¹ Nè o yèmmè mieke kòò ðò: M bo wè nhò duó kóò dii nkè Fidisitɛɛbe ò ninte. Kuce mɛdérímmè mme Sauri nàkémè Dafiti ke ðò wèe puoke o kóo sapàà. ²² Kè Saurii nàké o kó betũmbè ke ðò: Nákénè Dafiti didé borè ke ðò: Okpààtì tu ò da dómu, tínti o kó betũmbè kè ti múnke da dó, yie nképuoke o kóo sapàà.

²³ Kòo kpààtì tũmbèe tì nàké Dafiti, kòò ðò: Di yèmmè dò ndè tu diwántìrì ndi a bo puokemè okpààtì kóo sapàànàà? Nte mí nke í màke mùmamù m me nyí tú òmò.

²⁴ Kòo kpààtì tũmbèe wètoò kénáké okpààtì Sauri Dafiti yè mmù. ²⁵ Kòò ðò: Kàtenè kóò nàké ke tú: N yí wanti ò n yietí tipocòntì, n ðò wèe kuò Fidisitɛɛbe mbe képeite kètóni be tayéi tekòutè (100).

Sauri do dó Fidisitɛɛbe bèe ninte Dafiti. ²⁶ Kòo kpààtì tũmbèe kàte kè tì nàké Dafiti, kòò ti yie. Bá ðe kó diyìe mu nyí tùòke, ²⁷ kè Dafiti nè o kàbe kè bèe kàte kékuò Fidisitɛɛbe sikòusidé (200), kètóni be tayéi kéduó nhokpààtì, kòò ò kàa. De mònni kòò ò duó nho kóo sapàà nkòo puoke.

²⁸ Kè Saurii banté ke dò ti Yiè nKuyie nkuù bonè Dafiti kè Mikaadi o kóo sapàà nhò dó. ²⁹ Kè Sauri ðakee yàte Dafiti, kè nhò nù mmediè.

³⁰ Fidisitɛɛbe kpààtìbè doké mùù doò kó dimàà nè Isidayɛeribe kè wèe nnò mmudoò kèpɛɛtè Sauri kó behããpòmbè iwẽi yembè. Kòo yètìrìi feitè mediè.

19

Sonnatã kòhémè Dafiti

¹ Diiyè mari kè Saurii náké o kóo dapàà nSonnatã nè o kó betũmbè ò dómè kékuo Dafiti. Sonnatã né do me ndómè Dafiti mediè nkòo ò nàké ke dò: ² N cice Sauri dó ke da kuomu, á ndake nanke dikũnweñni, a bááyie nkòo da yà, á nsori. ³ Kè nh ò ñeinè ke tí kote a sori kèè bíékè, kè ñh ò béinnè a kpéí, káyà ò yóó yĩmè, kè n da náké.

⁴ Kè dèe wenté kè Sonnatã nsánti Dafiti o cice Sauri borè, koò náá nke tú: Fí nhokpààti a báá dòò meyei mmamè Dafiti, ò í da dòò meyei mmamè, ò pètìnke dɔori dè tu a kó mesàà mme. ⁵ Weè kàáté mukũ nke kùo Fidisitèè kè ti Yiè nKuyie nduó nkè Isidayeriibe bè na, kàa dè yà kè dè da narike. Ba nkpeí nte kàa bo dòò meyei nkékuo onitisàù? Ba nte kàa sòhnté ke dó kékuo Dafiti detetirè?

⁶ Kè Saurii yie nSonnatã kpeti kébéi nkéyú ti Yiè nKuyie nyètiri ke dò: M báá kuo Dafiti.

⁷ Kè Sonnatã kote káyà Dafiti kóò nàké bè nàké tii kó dimàà, kóò tɔ kékpènnéni teciètè, kòo wète késɔoté o tómmú ò ò mmù pĩ mmèè botí.

Mikaadi dæetémè Dafiti

⁸ Kè bèe wète késɔoté mudoò kè Dafitii auté o dootitabè kè bèe coké.

⁹ Diiyè mari kè meyèmmè yeyime Kuyie ntõnni mèe pĩ nSauri o cĩètè mieke ke só nhò tɔ o kpãnni kè Dafiti ò bie nkukùtidùkù. ¹⁰ Kè Saurii tãũ dikpãnni ke bo wènnénè Dafiti kumarí kédannɔ, kè Dafitii yenté kè dikpãnni tã kumarí kénfũũkú kè Dafitii yè kécoké de kó keyènkè késori. ¹¹ Kè Saurii tɔ mbenitibè de kó keyènkè kè bè mbaa Dafiti cĩètè ke bo ò kùo

dikũnweñni, kè Dafiti pokù Mikaadii ò nàké ke d̀̀: K̀̀a í coké ke s̀̀ri keyènkè kie mbè naa yóó pike da kuomu.

¹² Ò yĩ memme kóò cũũ nfenéti, kòo coké kédεεté o fòmmu. ¹³ Kè Mikaadi túóté tetenkaanitè kédóú nDafiti d̀̀ú ñnkè kédátinné kubək̀̀nkù te yuu ké t̀̀ datínné kuyààkù. ¹⁴ Sauri t̄ mbè kè bè bo pĩ nDafiti bè tù̀koo dii m̀nni kòo pokùu bè nàké ke d̀̀: O k̀̀nti í naati.

¹⁵ Kè Saurii yíé ké bè t̄ nke d̀̀: K̀̀tenko kóò tùóténi o d̀̀ú ñnkè kè nh ò k̀̀.

¹⁶ Kè bè ntù̀koo ke s̀̀ ntetenkaanitè t̄ε duó o d̀̀ú ñnkè kè kubək̀̀nkù dàátí te yuu. ¹⁷ Kè Saurii beke Mikaadi ke d̀̀: D̀̀ yĩme k̀̀a n souté memme botí ke yóu kè n dootit̀̀u coké. Kè Mikaadi d̀̀: Weè yĩ nh ò yóu, kè n yí ò yóu ò bo n ku.

Sauri tũnnemè Dafiti Nayoti

¹⁸ Memme Dafiti namè kécoké kék̀̀te Damaa Sammuyɛeri borè, kóò nàké Sauri ò d̀̀ò d̀̀ε kó dimàà. Kè bèε k̀̀te k̀̀mbo Nayoti Damaa temp̄ mmiεke. ¹⁹ Kè bèε náké Sauri ke d̀̀: Dafiti bo Nayoti Damaa temp̄ mmiεke. ²⁰ Kè Saurii t̄ nkè bè bo ò pĩñní. Bè tù̀koo dii m̀nni k̀̀yà Kuyie mp̄ãñáànti náam̀̀bè nè be kóo kóti Sammuyɛeri kè bè nnáa nKuyie mp̄ãñáànti kè Kuyie nYaá mbè pĩ nkè bèε ta Kuyie mp̄ãñáànti náam̀̀m̀. ²¹ Kè Saurii ti k̀̀ k̀yíé k̀̀t̄ mbet̀̀bè kè Kuyie nYaá mbè pĩ nkè bèε ta nKuyie mp̄ãñáànti náam̀̀m̀, kòò yíé k̀̀t̄ mbet̀̀bè m̀ε máà. ²² Kòo yóu k̀̀pĩ nkuce o m̀mmuε nkék̀̀te Damaa k̀̀tuokoo t̄εbinte diet̀̀ t̀̀ε bo Seku k̀̀beke ke d̀̀: Sammuyɛeri nè Dafiti bè borè? Kè bè d̀̀: Bè bo Nayoti nwe Damaa èi také.

23 Kòo kété kémberínè kuce cuokè kè Kuyie nYáá nhò pĩ nkòo sòtè kénnaántoo Kuyie mpāñáàntì kétuòkenè Nayoti Damaa také. 24 Kε múnkεε dáté o yààtì kénnaá nKuyie mpāñáàntì Sammuyeri ìikè, kédò kénduó ketenkè o tetìrì kuyie nkumou nè keyènkè kemou. Dεè te kè bè nàá ndε kó dikot-inùù ke tú: Sauri múnke kəkému Kuyie mpāñáàntì náam̀bè miεkaà?

20

Sonnatāā teemè Dafiti

1 Diyie mari kè Dafitii íté Nayoti Damaa také kékote Sauri bire Sonnatāā borè kóò beke ke dò: N caàrè ba? N d̀̀̀̀ òmmε yei nha cice kòo d́́ ḱ́ n kuò? 2 Kè Sonnatāā d̀̀̀̀: Dεndε báá d̀̀̀̀, a í yóó kú, n cice òò í nd̀̀̀̀ d̀̀̀marè ke í n nàké, ba nte kòò bo n sɔnnε tii? D̀̀̀̀ í bo! 3 Kè Dafitii béi nke d̀̀̀̀: Nè ti Yiè nKuyie nkó diyètìrì m béimmu ke tú a cice yèmmè tì bomu, ò né yému ke d̀̀̀̀ nti dápú, dεè te kòò í d́́ ḱ́yóu kàa tì keè, a yèmmè yàà bo caàrè. N da náá ntimómmanti nti nè mukũũ nti tóké ke d̀̀̀̀ fεǹ̀̀nf̀̀̀ nè diõnni ndi. 4 Kè Sonnatāā náké Dafiti ke d̀̀̀̀: Kàa d́́ n d̀̀̀̀ d̀̀̀ n yóó d̀̀̀̀ d̀̀̀̀mu. 5 Kè Dafiti d̀̀̀̀: Nanke tú otànkù pànwè nwe n d̀̀̀̀ nkémbomu okpààti cīètè kè tí wēnné kédi. A né m pā dinùù kè n ta dikpáà kénsəri, nanke nè diyie teri kuyuoku. 6 A cice yó m móntému, kòò beke, a ò nàké ke tú n yāūté f́́ nwe kuce ke k̀̀te Betideεmmu n cie, ke bo wēnnénè n cīètè k̀̀be kè ti fíé iwũõ dibenni kó mukũũ nkpeyi. 7 Kòo yī d̀̀̀ wenni, timatì í bo. Kòò miεke mε mpεike, a banté ke d̀̀̀ nhò n dónè mukũũ mmu. 8 Benke a n dómè mí nha kóo t̀̀ntì, ke yé a n d̀̀̀̀nè̀̀mè metaummè ke yu ti Yiè nKuyie

nyètìrì. Kè m me ncààrèmu a n kuɔ a mómmuɔ nha bá n duó nha cice.

⁹ Kè Sonnatāã kuónko ke dò: Kuyie mbáá dè tóní! Kè n kèè kè n cice dó ké da dɔ̀ dɔ̀ meyei m báá da sɔnne, mî búi. ¹⁰ Kè Dafitii beke Sonnatāã ke dò: Kàa búi nkàa cice bàaní we mbo n náké? ¹¹ Kè Sonnatāã náké Dafiti ke dò: Kɔtení kè tí kɔte dikpáa.

Kè bèè nei bedé kékɔte. ¹² Kè Sonnatāã náké Dafiti ke dò: Nè Kuyie nyIsidayɛribe tũ nkù yètìrì, nanke yoo diyie teri dè bo nkááké miɛ nkè n yááké n cice kɛyà o yèmmè dòmmè. Kè tìmatì í bo f̃ nnè we di cuokè a báá keè tìmatì. ¹³ Kè n cice me ndó ké da dɔ̀ dɔ̀ meyei, kè n yí da náké ti Yiè nKuyie nni mpoté mediè. N yóó da pãmu kuce kàa íté, a bá nyĩ̀kù, ti Yiè nKuyie nni nda bonè kù do bonèmè n cice. ¹⁴ Kè ò kpaá fòu a nyé ti Yiè nKuyie nda dɔ̀ dɔ̀ mèè sàà nkprí nké n dɔ̀ dɔ̀ mesàà nkè m báá kú. ¹⁵ De kó difɔ̀nkúò á nsóké ke dɔ̀ri n yaabí mesàà nké ti Yiè nKuyie nduó nkàa nkòu a dootitɔ̀bè omáà omáà ketenkè ìnkè.

¹⁶ Kè ti Yiè nKuyie nduó nkàa na a dootitɔ̀bè bɛmɔu, a báá t̃te metaummè mèè bo ti cuokè mí nnè f̃, kàa mè t̃te ti Yiè nKuyie nda poté. ¹⁷ Kè Sonnatāã duó nkè Dafitii búi nkéyú Kuyie nyètìrì kèbenke wè ò dómè ke yé wenwe Sonnatāã ò dómè Dafiti nè o yèmmè memɔu ndi.

¹⁸ Kè Sonnatāã ò náké ke dò: Nanke tú otànkù pànwè kó dibanni ndi. A fiè nnaa yóó nfeímu kè bè da mónté. ¹⁹ Nanke diyie teri bè yóó da móntému, a kɔtení a sòò sòri dè diyie teri kèncómmú ditāri Esedi také. ²⁰ N naa yóó tãũmu ipie nyitãati ii nde bíkè kéfietí n dó dè, ²¹ kèt̃ n kóo t̃nti odapàa nkòò nyóó ò t̃tóténí, kè nh ò náké ke yí: Ipie nyí da dètìrinè, wēténí die nké ò t̃tóté! Á banté ke dò ntìmatì í bo

kéwēténí. Ti Yiè nKuyie mbomu múi b́í. ²² Kè mme nnákè n kóo tǒntì ke yí: Ipie nyí tóké dende, ì bo de ùkè nke, á dété, ti Yiè nKuyie ndó á ítemu. ²³ Metaummè ti d̀̀mè mí nnè f́, ti Yiè nKuyie nti wúómmu ke yó nyé me kpéí nsáá.

²⁴ Kè Dafiti nsari dikpáà.

Kòo tànkù pànwèe yènní kè bèe ànné dibanni kòo kpààtì kari ke bo di dibanni, ²⁵ kénkari o kàrì ke dírí kumarí, kè behāāp̀̀mbè kóo kótì Abunee kàrì o také, kè Sonnatāā kàrì o ùkè, kè Dafiti kó mēfiè nfeí. ²⁶ Sauri í mbéi ntimatì de yiè kòo yèmmè ndò nkè dè yèmmè ò bo nsāū omáà ndi, kè deè te kòò í k̀tení. ²⁷ Otànkù yiè d̀rì kòo kpààtì wēte ḱyà Dafiti kàrì feímè kébeke Sonnatāā ke d̀: Dè ýme kè Dafiti wee í k̀tení ke wēte ke í k̀tení yíe?

²⁸ Kè Sonnatāā d̀: Dafiti n yāūtému ke tú nh ò pā kuce kòò d́ kékote Betideemmu nwe, ke yetoo, ²⁹ ò m m̄ommu ke tú nh ò yóu kòo kote kè bè m̀ke ikuó nyi be c̀t̀t̀, kòo kóo kótì yē nwèe k̄too. Nte d̀t̀ te kè Dafiti í na ke k̀tení okpààtì banni.

³⁰ Kòo kpààtì Sauri miēkeē peike Sonnatāā kòo ò sáá nke d̀: Temotè kó debire f́! N yému ke d̀ nha t̀oté Seseē kó debire nde ke d̀̀ a népo! A fei ìnkè nke nè a yō kpeyi. ³¹ A nyé ke d̀ nkè de kóo nìtì kpaá f̀u a í yóo na kédì tikpàtì, t̄ nkè bèe we nni mp̄nní, ò d̀ nkékuomu. ³² Kè Sonnatāā t́nné o cice Sauri ke d̀: Ba nkpeí nte kòò d̀ nkékú? Ò cààrè ba?

³³ Kè Sauri youte o kpānni ke bo ò tā, kè Sonnatāā banté o cice baa d́m̀mu ḱkuo Dafiti. ³⁴ Kòo miēkeē peike kòo íté, bá ò t́nke í ndi tibandiiti, diyie d̀rì

kpɛti. Kòo yèmmèe caàrè mediè nho cice sànmúmè Dafiti.

³⁵ Kè dèe wenté kè Sonnatãã yè kékɔte bè wee benné dè betɔbè wenwe nè Dafiti ke neínè dɛdapùmbire, ³⁶ ké dè nàké ke dò: Coké kétúóténí ipie n yóó tãũ ì.

Kòo dapàà ncoké kè Sonnatãã tãũ kupie nkè kùu ò sènté. ³⁷ Odapàà tùðke dìi mònni kupie mborè kè Sonnatãã pīéké ke dò: Kupie nyí pēété dendaà?

³⁸ Coké mecãã mbá cómmú!

Kòo dapàà ntúóté kupie nkéwētení. ³⁹ Odapàà nyí nyé tìmatì, Sonnatãã nè Dafiti kè bembɛ me nyē.

⁴⁰ Kè Sonnatãã duó nho duokè nè o tãmmù odapàà nke dò: Kpēnné de teçīètè. ⁴¹ Kòo dapàà nkò nkè Dafitii yènní ò do sɔri dè ditārì píkù, kubakù cànkù bíékè, kénínkú késīnnóo Sonnatãã ìkè kuce mètàãti, kè bèe kòúnnè betɔbè kékuú mmediè.

⁴² Kè Sonnatãã nàké Dafiti ke dò: Kɔte kè dè nnaati, a báa yē nti dòò mèè taummè ke yu ti Yiè nKuyie nyètìrì, kù yēmu de kó metaummè kpéi nkè mè yó mbo sãã nè ti yaàbíó.

21

¹ Mèmmè kè Dafitii íté kè Sonnatãã kò.

Dafiti kàtemè Nəbu ei

² Kè Dafitii kɔte Nəbu ikuó nùtì Aimmɛðeki borè. Kè Aimmɛðekii ò yà kécokóo o borè nè iyīèke kóo beke ke dò: Dè dòmme kàa bo amáà bá òmòu í da neínè?

³ Kè Dafiti dò: Okpààtì weè n duó mmutōmmú ke yē m báa yie nkòò mòu nyé ò yē n dɔò dè. Dèè te kè n yī n kó betōmbè nni mbaa dibòrì marì. ⁴ A mɔke

mudii mamàà? M pã pɛ̀ɛ̀bè bènùmmù yoo detɛ̀rè marè a m̀akɛ dè. ⁵ Kè ikuó nùtì d̀: N yí m̀akɛ pɛ̀ɛ̀bè s̀óntíkɛ k̀abɛ, bèè bo, bè bè pã Kuyie nku, m bo na kè bè n da duó nké nsà k̀aa yé kɛ d̀o nha k̀abɛ í duónè benitipòbè.

⁶ Kè Dafitii tɛ̀nné ikuó nùtì kɛ d̀: Ti ð nkè ti k̀ari mudoò bè ti baamu benitipòbè, yíe nkó kuce tu c̀enkoo k̀aku nku yie, kɛ né cáá nke yé bè t̀o t̀i k̀p̀arinenti bè t̀i wénk̀unnemè ikuó yɛmmè. Bá kè dɛ kó kuce do í tú kusààkù kù yóó wenkemu bè t̀o t̀i k̀p̀arinenti kpéí.

⁷ Dɛ m̀annì kè ikuó nùtì ò duó mpɛ̀ɛ̀bè bè do pã bè Kuyie, kè bè ndaké tábùrì ti Yiè nKuyie nc̄iètè miɛkɛ, kè bèè bè daaténí k̀éceète bepàmbè.

⁸ Kè s̀ nSauri kóo nìtì m̀ò dè bo ti Yiè nKuyie ntaummè tou miɛkɛ kɛ d̀ari Kuyie nkuó, kòo yètìrì tu Doweki, kòo tu Edomiibe botí kou, weè do baké Sauri kó bepɛc̄ɛmbɛ.

⁹ Kè Dafitii yí k̀ébeke Aimmɛdɛki kɛ d̀: A í m̀akɛ dikp̀annì marì yoo disìèà? Okp̀àtì m̀ péi mmɛc̄ã mmɛc̄ã mme n yí na kɛ t̀ùóté n siè yoo kukp̀arinenkù tekù makù. ¹⁰ Kè ikuó nùtì d̀: Kodiyati a k̀ò wè kubiriku bè tu k̀u Tedimentì biriku o kó disìè dii bo, kɛ duó ikuó nentì f̀onk̀ùò, kɛ p̀ṹ kuyààkù, k̀aa d̀ a bo di ntúóté, diterì marì í bo. Kè Dafiti d̀: Duónnì di, n yí yóó p̀été dimari dii p̀ɛ̀tè dii.

Dafiti k̀atɛmè Fidisitɛ̀ɛ̀bɛ èi

¹¹ Dɛ kó diyìè kè Dafitii s̀oté k̀encokù Sauri k̀etuakɛnè Kati kóo k̀p̀àtì Akiisi ciɛ. ¹² Kè Akiisi t̀ombèè ò beke kɛ d̀: Dè í d̀o nDafiti nwe

Isidayeri kpaàti benitipòbè sòò diè nke sántí wè ke tú:

Sauri kùò sikoupi,
kè Dafiti kùò sikoupiá?

¹³ Kè de kó tináànti pí nDafiti kè kufōwáá nhò auté Akiisi Kati kóo kpaàti ìikè. ¹⁴ Kòò dọ̀ò omáà wèè yèmmè í naati kénnaante náante ke kúú kúú dicàù kó idéí ìnkè kè tinóntōūti yè ke ọ̀ri o deenfe. ¹⁵ Kè Akiisii náké o kó betūmbè ke dọ̀: Di yàmu onitì yie nyèmmè í naatimè, de yīme kè di ò kòtēnni m borè? ¹⁶ M mǎnté tiwáátitì nti kè di n tóni yie mbotí kòò bo ndọ̀ri dewáátékperè n yìkàà? Yie mbotí báá ta n cīètè!

22

Dafiti ketémè muceé

¹ Kè Dafitii íté Kati kékote kénsori Adudammu kó kutādènkù. O kó bekótibè nè o kabe bemou bè ti kèè dii mǎnni kékotoo kóò sǎnké. ² Bèè kó dimàà bo mesémmè miéke nè yebàà nyembè nè de í naati bè, kè bèè wēnné bemou kémbou sikousinàà (400) kè weè bè baké.

³ Kè Dafitii íté deborè kékote Misipaa Mǎabu tenkè miéke kénaké Mǎabu kpaàti ke dọ̀: Yóu n cice nè n yǎ kè bèè kotení kémbou a borè ke baanè m bo bantémè Kuyie nni ndónè tì.

⁴ Kòò bè niité Mǎabu kóo kpaàti cīètè, kè bè ndè bo kòò sori.

⁵ Diyie mari kè Kuyie mpǎánáànti náàntò Kadii náké Dafiti ke dọ̀: Bá nsori dende, kò nha cīètè Sudaa tenkè.

Kè Dafiti íté kékote Edeti kó dikpáà.

Sauri kùòmè Kuyie nkuó niùbè Nǎbu kó dihei

6 Kè Saurii mbo Kibea ke kari tetātè ìnkè mutie mamù déè nke pikú o kpānni kòo kó betōmbè bəmou ò murí kòo keè bè yàmè Dafiti nè o kàbe. 7 Kè Saurii b́i nke d̀: Kénténè d́ndi Bensamεε wuə nkàbe! Seseε kó dεbirε bo di duó ndεpaa nnè f́nyí kó dεpaaanaà? Di yèmmè bá ndò nhò yóó duó ndímbe kè di mbaké o tenkarè, kòo di baati iwéí? Mputì! 8 Dè d̀omme kè di d́o ḱe m bə ndiməu? Bá di məù í n náá nkóo dapàà nnè Dafiti bè taummè. Dè d̀omme kè di məù í dààte n kpéi nke bo n náké m birε wēnnénēmè dε kóo nìti kè bè bo m bə, yáa dè í me ndò nyiè?

9 Dε m̀nni kè Doweki Edomiibe botí kou dε bo, ke b́i nke d̀: N sòò yàmú diyie mari Seseε birε kè dè k̀too Nəbu Aimmεdεki Aitubu birε borè. 10 Kòo beé nKuyie nho kpéi nkóò pā tidiiti, kóò duó nKodiyati, Fidisitēε kou kó disie.

11 Kè Saurii t̄o nkè bèε ṕnni ikuó niùti, Aimmεdεki Nəbu kou nè o naàm̀nkù kàbe bèè tu ikuó niùbè, ke bè k̀tenni bəmou okpààti borè. 12 Kè Saurii náké Aimmεdεki ke d̀: F́ó nhAitubu birε, ḱnté ḱekeè. Kòò d̀: Okpààti, nte mí. 13 Kè Sauri d̀: Ba nkpeí nte kè di d́o ḱe m bə nf́ nnè Seseε birε, k̀a ò duó ntidiiti, kòò duó ndikpānni, ke beé nKuyie nho kpéi nkòò bo m bə? Mεè d̀kàà?

14 Kè Aimmεdεkii ò t́nné ke d̀: Òm̀ou bomu a t̄ombè mieke wèè tu onitisàù ke d̀nnè Dafita? Ò tu a c̀kù nwe ke weè baké bèè da baa bəmou kè bè ò sánti a c̀t̄è. 15 Dε yiè d̀ke n ketémè m bo beém̀mè Kuyie nho kpéi. N yí d́o ke da bə. Okpààti bá n tou ntìmatì, mí nyoo n c̀t̄è kou məù, n do í yé ke d̀ ntìmatì bo di cuokè, bá sàm̀pó. 16 Kòo kpààti d̀: F́ó nhAimmεdεki a yóó kúmu, f́ó nnè a c̀t̄è tεmou.

17 Kòo náké behããpòmbè bèè ò bàa ke dò: Kuɔnè Kuyie nkuó niùbè bɛmɔu, bè me nwɛnnémè Dafiti nwe koò teennè. Bè do yému Dafiti cootimèmu, bè me nyí n nàké.

Behããpòmbè miɛke òmòu í ndàátí ke bo kááké ikuó niùbè ké bè kùɔ. 18 Kòo kpààtìi náké Doweki Edomiibe botí kou ke dò: Kuɔ bɛ! A báá bè yóu.

Kè Dowekii be wetínné kékuɔ ikuó niùbè sipísini nè bènùmmù kè bè ã ikuó yààtì. 19 Kè Saurii kuɔ ikuó niùbè Nɔbu ɛi miɛke, benitidaabè nè benitipòbè nè ibí nè ibíbènni, inààke nè sãmmarímúbè, ipe nè sibóó ké dè fèúté demɔu páíí. 20 Kè Aimmɛdeki Aitubu bire kó dɛbire Abiataa weè maa yenté kécoké késónkóo Dafiti, 21 kòó náké Sauri kùɔmè ikuó niùbè bɛmɔu. 22 Kè Dafitii náké Abiataa ke dò: N sòò yému Edomiibe botí kou Doweki dè bomè ke yóó náké Sauri. Mí te kè bè kùɔ a kɔbe bɛmɔu. 23 Mbo diɛ m borè a bá nyíèkù, ti dootitòu omáà ndi Sauri weè dó ké ti kuɔ mí nnè fí. M borè dɛmarè í yóó da dɔò.

23

Dafiti dɛɛtémè Keidaa ɛi kɔbe

1 Diyìè marì kòò mòu náké Dafiti ke dò: Fidisitèèbe do Keidaa ke ɛi be diiti. 2 Kè Dafitii beé nti Yiè nKuyie nke dò: Kuyie, n dò nkékɔte ké bè dokénàà? Kè ti Yiè nKuyie ndò: Kɔte kédokénè be káfietɛ Keidaa.

3 Bèè neínè Dafiti kè bèè ò nàké ke dò: Ti bo diɛ nSudaa ɛi kè kufɔwáá nti bo, ti bo dáátí Fidisitèèbe mbaà?

4 Kòò yíé kébeé nti Yiè nKuyie nkè kù dò: Kɔte kè n yóó bè nda duómму kàa bè na.

5 Dafiti nè o kɔbe kè bèe kɔte Keidaa kéta Fidisitēēbe mudòò kéfiete be wūṣ, ké bè aute mediè nkédeetè Keidaa èi kɔbe.

6 Aimmædeki bire Abiataa do yóò coké dī mōnni ke bo kɔte Dafiti borè kéntōmu ikuó nenti bè ṣṣ beénnè tì Kuyie.

7 Kè Saurii keè Dafiti tamè Keidaa kébéi nke dò: Kuyie nwe nni nduómmu, ò pī nhomáà ndi, ò mè nyíemmè ke ta dihei dī kó yebòrè kpetí ke páké.

8 Kè Saurii báátí nè behāāpòmbè ke bo kɔte képi Dafiti nè o kɔbe Keidaa èi miéke. 9 Kè Dafitii keè Sauri báátimè ke bo ò pī kénáké ikuó niùti Abiataa ke dò: Tóni ikuó nenti kè m beénnè Kuyie. 10 Kòò beé nKuyie nke dò: N Yiè nKuyie nyIsidayeeribe tū nkù, n kèè kè bè tú Sauri báátí ke bo pi Keidaa èi ke di pònte nè n kpéí. 11 Kòò kàtení, dihei yembè bo m pī nkóò duónnà? Ò bo kàtení kéndōnnè n yo kè bè nàámmà? N Yiè nKuyie nyIsidayeeribe tū nkù n da báámmu á n náké. Kè ti Yiè nKuyie ndò: Éṣ ò kòrinímu. 12 Kè Dafiti dò: Kòò kàtení, dihei yembè bo m pī nkóò duónnà? Kè ti Yiè nKuyie ndò: Éṣ, bè yóò da pīmmu kóò duó.

13 De mōnni kè Dafitii íté nè o kɔbe, bè bo ntùòke sikousikuò (600) kè bèe íté kéta dikpáà kè Saurii keè Dafiti itémè kényóò ò ténke í mpi dihei.

14 Kè Dafiti mbo Sifi kpáà yetārè Ìnkè, kè Sauri nhò wanti yewe yemou duómè, Kuyie mme nyí nwè nhò duó. 15 Kè Dafiti nyé Sauri ò waámmè ke bo ò kùò kémbo Odisaa Sifi kpáà miéke.

16 Diyie mari kè Sonnatāā, Sauri kóò dapàà nkòto Dafiti borè Odisaa kényáúkūnne o kǎnti ke dò, ò ntēi Kuyie mbíékè. 17 Kóò nàké ke dò: Bá nyĩèkù n

cice Sauri í yóo da ninte, f̄s̄ò yóo náá nyIsidayeribe kpààtì, kè nni ntú wèè da tũ, n cice ti yému o mómumu.

¹⁸ Kè bèe yú ti Yiè nKuyie nyètìrì kétau, kè Sonnatã kò nho c̄f̄ètè kè Dafiti nkpaá Odisaa.

Sauri bètimè Dafiti

¹⁹ Mēmē kè Sifi eì k̄b̄e k̄te Sauri borè Kibea kóò nàké ke d̄ò: Dafiti s̄òrì ti cie nke yetārè ìnkè Odisaa borè Akidaa tārè, kubiriku kubakù c̄nku bíékè. ²⁰ Okpààtì, kàa d̄ó ke bo ò p̄i nha k̄tení, tũ yóo ò p̄i nke da duú. ²¹ Kè Sauri d̄ò: Ti Yiè nKuyie ndi d̄ò mesàà ndíndi bèè n kuó mmesém̄m̄. ²² K̄tenè k̄yíé k̄w̄én̄n̄i mesàà, k̄yá ò borè weti weti nè wèè ò yà, bè n náá nkétú ò c̄imu m̄ediè. ²³ Di yà o s̄òrè yem̄u ò bo na k̄s̄òrì yè, k̄w̄et̄ení k̄e n nàké weti weti kè tí nneí k̄k̄ate, kòò bo diheí ndi tí fié Sudaa botí kum̄u mieke kóò yà.

²⁴ De kó dif̄onkúò kè Sifi eì k̄b̄e íté Sauri borè k̄eniit̄é k̄ékò m̄be cie. De m̄on̄n̄i Dafiti nè o k̄be kè bè bo Maṣ̄ kó dikp̄àà kubiriku kubakù c̄nku diyìè yìèní k̄èè bíékè. ²⁵ Sauri nè o ãp̄òmbè kè bèe kè k̄te o wammù kè bèe nàké Dafiti kòo deke Maṣ̄ kp̄àà t̄àrì k̄ens̄òrì. Kè Saurii keè k̄e k̄e t̄unn̄e o wammù. ²⁶ Sauri nè o k̄be kè bè mbo dit̄àrì p̄ikù kuu, Dafiti nè o k̄be kè bè bo kutekù, kè Dafiti ndó m̄ecã nke bo yent̄enè Sauri. Sauri nè o k̄be kè bè ò duúnn̄e ke d̄è ke d̄ó kóò c̄èèt̄e k̄ep̄i. ²⁷ Kòò m̄òu tuokení k̄enáké Sauri ke d̄ò: K̄te m̄ecã nFidisit̄ēbe beè do diheí.

²⁸ Kè Saurii k̄unn̄ó Dafiti kó mubèt̄im̄u k̄ecuó nFidisit̄ēbe. Deè te kè bè yu de kó dibòrì ke tú Dipat̄et̄àrì.

24

Dafiti yetɛmè ò bo kuɔmè Sauri

¹ Kè Dafitii íté deborè kékɔte kέmbo Ānkedii yetārè ĩnkè. ² Kè Saurii beti Fidisitɛɛbe kέdeè kέkonní kè bèe ò nàké ke dò: Dafiti bo Ānkedii kó dikpáà. ³ Kòo tããté Isidayɛeribe miεke benitidaabè mómmɔmbe kè bè mbo sikɔupisitàãti (3000) kè bèe kɔte Dafiti nè o kɔbe be wammù ke ś mbè bo ditāri bè tu di Sitābɔ́ kó ditāri ĩkè. ⁴ Kè bèe tuɔke dibòri mari bè tu di Dipebaakèri kuce nùù kè kutādènkù makù dè bo, kè Saurii ta ku miεke ke bo yēnke ke ś nDafiti nè o kɔbe kè bè bo kutādènkù fū̀. ⁵ Kè Dafiti kɔβεε ò nàké ke dò: Ti Yiè nKuyie nda nàké diì yiè kpéí diì tuòke, kù do yē nkù yóó da duó ndì a dootitòù kàa ò dònè a dómè.

Kè Dafiti íté meyoðmmè kékééte Sauri yaàbòri fū̀, ⁶ ò di kèéte memme kέdeè kòo kām̀bù̀t̀ti do mediè nhò kèéte mèè kpéí nSauri yaàbòri. ⁷ Kòo nàké o kɔbe ke dò: Ti Yiè nKuyie mbáá yie kè n daá n nù̀tè n yiè nyĩnkè! Ti Yiè nKuyie nkuù ò tããté kòò tu okpààti.

⁸ Dafiti béi memme kέpéíte o kɔbe bá bè í ndòò meyi mmamè Sauri.

Kè Saurii yè kutādènkù késɔoté o ce. ⁹ De kó difōnkùò kè Dafitii yènní kutādènkù miεke kέpĩkè ke dò: N yiè nhokpààti!

Kè Saurii wēstení kè Dafitii nínkú késĩnnó, ¹⁰ kénáké Sauri ke dò: Dè yĩme kàa yie mbèè tu n wanti a kó meyi mbe kpɛti? ¹¹ A yàmu yie nnè a nuɔ ti Yiè nKuyie nda pĩm̀mè ke n duó, bè do n tiémmu kutādènkù miεke ke tú n da kuɔ kè n da coo nke tú m báá daá n nù̀tè a ĩnkè ke yē ti Yiè

nKuyie nkuù da tããtémè kàa tu okpààti. ¹² Okpààti wénté n kèéétémè a yaàbòrì ke pikú, m me nkèéétémè a yaàbòrì mää ke í da kùò, a yàmù n yí dómè ké da kuò yoo n da dòò meyei, n yí da cààrè dèmarè, fṣṣ n wanti ke bo n kuò. ¹³ Ti Yiè nKuyie nkuù bo ti púté mí nnè fṣ nkuù bo kra n kpànnì, m báá daá n nùtè a ìnkè. ¹⁴ Dikotinùù marì tu: Kuyonku bonní benitiyonkubε borè ndε. Mí mme báá daá n nùtè a ìnkè. ¹⁵ Isidayεeribe kpààti wanti we? Weninwe a betimè mí ndεmácírè, mí nfenacékòfàà? ¹⁶ Ti Yiè nKuyie nkuù bo ti púté, kuù bo ti wénté, kù n kónné ké m pate nè fṣ!

¹⁷ Dafiti béi ndì m̀nnì kédeè kè Sauri d̀: M bire Dafiti fṣṣ n nàánáà? Kékuó mmediè, ¹⁸ kénáké Dafiti ke d̀: A tú onitisàù nwe ke m pēēté, a n wantinè mesàà mme kè n da wantinè meyei. ¹⁹ A m benkemu yíe nha n dónèmè mesàà, ti Yiè nKuyie nni nhännému a nùtè mieke yíe, a me nyí n kùò. ²⁰ Òm̀ù ṣṣ í nyà o dootit̀ù kóò yóò kòò íté. Ti yiè nKuyie nda yietí mesàà nha n d̀òò mè yíe. ²¹ N yému ke d̀ò nfṣṣ yóó di Isidayεeribe kpàti, fṣṣ yóó tì tieke. ²² Di m̀nnì béi nkéyú nti Yiè nKuyie nyètìrì ke d̀, a í yóò kuò n cṣètè k̀be nè n yaábí n kũũ nkó dif̀nk̀ùò kè n yètìrì kpánné.

²³ Kè Dafitii parìkè nè ti Yiè nKuyie nyètìrì, kédeè kè Saurii kò. Dafiti nè o k̀be kè bèε wēte bè do sori d̀è dit̀rì ìnkè.

25

Nabaadi yetemè o bo teennèmè Dafiti

1 Kè Sammuyerii kú kè Isidayeribe bemou tí nkóò kammú kédeè kóò kunné o cie Damaa. Kè bèe deè kè Dafitii ta Paaaa kó dikpáà.

2 Kè Maõõ èi miéke kóo niti mǎu dè bo ke mǎke o kperε mediè: Ipe sikoupiṣitāāti (3000) nè sibó tekoupiítè (1000) ke ś nhò bo Kadimedi o peciti kǎi kó dibanni. 3 De kóo niti yètiri do tú Nabaadi, kòo pokú kperi tú Abikayedi kòò cii ke tú oposáati, kòo dǎu yie yóu bá ò í yo ditoò ke tú Kadebu naàmunkù kou.

4 Kè Dafitii keè ò bomè Kadimedi o peciti kǎi, 5 kǎtǎ mbedapambè tepíitè ké bè nǎké ke dǎ: Kǎtenè Kadimedi kè di yà Nabaadi dí wè nni ndǎu. 6 Di ò dǎu nke dǎ: Dibenni ntú disàari o kpéi. O kperε demou kè dèe yie nnè o cǎtètè temou dèè kó dimàà tu o kperε. 7 Di ò nǎké ke dǎ: Dafiti tu ò kèè o peciti kǎibè bomè o cǎtètè. O pecǎmbe do ti bonè dii mǎnni Kadimedi, ti do í bè dǎdǎ meyei mmamè, be kperε marè do í feti. 8 Beke be kè bè bo da nǎké, ti da báammu ke tú a ti cǎuté tínti a kó betǎmbè ké ti pǎ a mǎke dè ti kpéi nnè o kpéi. Ti kǎtení dibanni ndí a cǎtètè.

9 Kè Dafiti tǎmbèe kǎte kénáké Nabaadi Dafiti yǎ mmù, kédeè ké nhò kǎmmú. 10 Kè Nabaadii bè tǎnné ke dǎ: Dafiti Sese biráà? We mme ntú? Tidaati í sénni yie ntii iiti ti yembè borè. 11 Kè n né bo túóté n kóo pǎè nè n kó menie nnè n kó imaa n waá ndè n tǎmbè kpéi nkéduó mbemabè n yí yé bèè yènni dàà?

12 Kè Dafiti tǎmbèe wǎtení o borè kóò nǎké Nabaadi bè nǎké ti timou. 13 Kè Dafitii nǎké o tǎmbè ke dǎ: Bá wè wèe báátí o siè.

Kè bèe báátí, kòò múnke túóté o kperi, kè benitibè sikousinàà (400) báátí kòò neinè kè sikousidé (200) nkpaá ke baa tinenti.

Abikayeedi teemmè Dafiti

¹⁴ Kè Nabaadi kó betōmbè kòò mōu kote kénáké Abikayeedi Nabaadi pokù ke dō: Dafiti bo dikpáà ndi ke tōnní benitibè kè bè dōu nti cice kòò bè bàao. ¹⁵ Dè kó benitibè me ndo ti dōò mesàà mme ti do bè bonè dūi mōnni dikpáà, bè í ti dōò meyei mmamè. Ti kperε marè me nyí feti. ¹⁶ Keyènkè nè kuyie mbè do ã ndò nti kó kuduotí nku ké nti kǎnké sǎǎ, ti do bè bonè yèè mǎrè ke cēmǔ ti pe. ¹⁷ Dòò a yóó namè, ti yému ke dō mmeyei nyóó tuǎkení ti cice nè o cǐtè tēmōu. Ò me nyóumu bá ò í yo ditoò, ti í yóó dáátí kòò nàké tìmatì.

¹⁸ Kè Abikayeedii coké mecǎǎ nkétúóténí pèè sikousidé (200), menàà nkó tidouti tidéti, ipe inūmmù ìì bèríné, tidiiti tìi cìe nkuyòrikù, fínyí kó yebe yekperè, siyuu tekòutè (100), fikìé kó yebe kó yekàtìndà sikousidé (200), ké dè toú nsǎmmarímú. ¹⁹ Kòo náké o tōmbè ke dō: Niiténè kè n yó ndi tūmmu.

Bá ò í n nàké tìmatì o dōu Nabaadi. ²⁰ Kòo deke o sǎmmarímú kénkérí ditāri fūš, Dafiti nè o kǎbe kè bè kéri koò wetíní, kòo bè conè.

²¹ Kè sǎ nDafiti nàà nhomàà ke tú: Detetìrè nde n sòò bàamè oniti yie nkó iwũš dikpáà miεke bá fèmafè í nftaà? Nh ò dōò mèè sàà nhò me nni nyietí meyei. ²² Kè dè naa yóó wenté kòo niti kpaá bá omàà Nabaadi cǐtè miεke ke fòu Kuyie nni mpoté mediè.

²³ Abikayeedi yàní dūi mōnni Dafiti kécúténi mecǎǎ nho sǎmmarímú ìnkè kédò Dafiti ùkè kénínkú késīnnóò o ùkè, ²⁴ ke béi nke dō: N yiè

mmî te meyei! N yiè, yóu mí nha kóo tǎnti kè n da béinnè, kénté n náaǎnti. ²⁵ A bá ndake Nabaadi kpeti, kuyèinkù nku, kéndònnè o yètìrì tumè Nabaadi, o yuu í bo. N yiè mí nha kóo tǎnti n do í yé a tǎnnímè benìtìbè ti borè. ²⁶ Ti Yiè nKuyie mbomu kàa bo, ti Yiè nKuyie nyí yóu kàa kùò onìti ke pèite a dootitòbè nè bèè kó dimàà dó a kó meyei nnè Nabaadi bè nwè nkunasáã kùmáà. ²⁷ N yiè cǔuté yepǎrè n da tǎní yè kè dí totí fǐ nnè a tǔmbè. ²⁸ N da báammu a n cǐé n yei, n yému ke dò nti Yiè nKuyie nyóó da duó ntikpàti fǐ nnè a cǐètè ke yé a kpammè kuù kpànni nè mewetímmè. Òmòu í yóó yà a kó meyei nha fòmmu mumòu mièke. ²⁹ Kòò mǎu ité ke da beti ke bo da kuò, a Yiè nKuyie nyó nkánkému a fòmmu sáà ké mmù sǎri ku borè, kédootóo medétimè a dootitòbè fòmmu bè ã̃ dootóo mètè botí ditári nè mutántèndìtìmù. ³⁰ Kè ti Yiè nKuyie nda dǎò dìi mǎnni mesàà nkù yé nkù yóó da dǎò mè, kàa di Isidayɛeribe kpàti. ³¹ Kuyie mbáá yóu kè tìmatì nda kǎónnè a yèmmè mièke, yoo dè nsó nha kùò òmòu ke bo pèite. N yiè, kè ti Yiè nKuyie nda dǎò dìi yiè mesàà nha yé n kpéi.

³² Kè Dafitii tǎnné Abikayɛedi ke dò: Ti Yiè nKuyie nyIsidayɛeribe tǔ nkù yètìrì ndeu, kuù da ínni kàa n conè. ³³ M múnke da dǎummu nè mutǔmmú fǐ nwèè pètè meyèmmè sààmè ke m pèité n na nkùòmè benìtìbè ke pèite! ³⁴ Ti Yiè nKuyie nyIsidayɛeribe tǔ nkù bomu, kuù m bàa, kè n yí da dǎò meyei. Kàa do í kàtení mecáã nké n co, diyie na nyóó yènni kòò mǎu í kpaá bá òmáà Nabaadi cǐètè ke fòu.

³⁵ Kòò cǔuté Abikayɛedi do pǎní yèè pǎrè kòò nàké

ke dɔ̀: Kò nke dè nnaati n kèèmu a báammì ke ì còuté nè diwèì.

Nabaadi kumè kè Dafiti puoke Abikayɛɛdi

³⁶ Abikayɛɛdi tù̀ke dii m̀nni o c̣iè̀tè kénsó nNabaadi d̀̀̀ri dibanni dieri mómm̀nni dikpààtìbanni. Kè diwèì ò bo mediè nkòò yà menàà nke muó nhò í nhò nàké tìmatì. ³⁷ Kòò mbaa kòo naà mm̀nté dik̀̀nweñni kòò né ò nàké. Nabaadi kèè dii m̀nni de kó tináaàntì kè dèe ò kpeí mediè mbá ò í nna ke nampɛ. ³⁸ Kè dè mm̀ake yewe tɛpíítè kè ti Yiè nKuyie nhò poté kòo kú.

³⁹ Dafiti kèè dii m̀nni Nabaadi kumè késānte Kuyie nke dɔ̀: ti Yiè nKuyie n da sāntí f̣́ nwèè ti pàte mí nnè Nabaadi wèè do n s̄́á. F̣́ nwèè m pèítè kè n yí ò d̀̀̀ meyi, f̣́́ duó nkòo yei ndo o yuu ñnkè.

Kè Dafitii deè kètō mbenitibè kè bè bo náké Abikayɛɛdi ke dɔ̀ ò d́ kóo puoke. ⁴⁰ Kè bèe tuake o cie Kadimɛɛdi kòò nàké ke dɔ̀: Dafiti weè ti tōnní ke tú á kotoo kòo da puoke.

⁴¹ Kè Abikayɛɛdii nínkú kés̄́nnó be ì̀̀kè kè bè nàké ke dɔ̀: Mí nho kóo t̄́ntì n yiemmu ke bo naá nho daakù kénhau o t̄́mbè naàcèi.

⁴² Kòo íté mecā nkédeke o s̄́mmarímú kòo kó benitipot̄́mbè bènùmm̀u ò cie. Mè̀̀me kè Dafitii ò puoke.

⁴³ Ke s̄́ nDafiti po Ainɔammu Sisedɛɛdi kou, bedé kè bèe naá nho pobè. ⁴⁴ Dafiti pokù ketiwè Mikaadi Sauri kóo sapàà, Saudi do ò duó mPaditi nwe Dakaisi birɛ Kadimmu kou.

26

Dafiti coommè kuce medérímè Sauri

¹ Mè̀m̀m̀e k̀e Sifi eì k̀ab̀e k̀ate k̀éyà Sauri Kibeá k̀òò nàk̀e k̀e d̀ò: Dafiti bo Akidaa t̀arì ìnk̀e kubiriku tak̀e.

² K̀e Saurii báátì k̀éneinè behã̀p̀òmbè k̀peribè sikòupìsità̀ati (3000), k̀e bèe k̀ate Sifi kp̀áà Dafiti wammù. ³ K̀e bii báté Adidaa t̀arì ìnk̀e k̀uce tak̀e. K̀e Dafiti mbo dikp̀áà k̀ékeè Sauri k̀eróomè k̀e bo ò b̀eti, ⁴ k̀e Dafitii t̀õ mbenitibè k̀e bèe paaté k̀ébanté Sauri k̀eróomè weti weti. ⁵ K̀òò k̀ate bè báté d̀e k̀épaaté Sauri nè Abunee Nee bire behã̀p̀òmbè k̀óo k̀òti bè d̀ou d̀e, k̀e Sauri d̀ou d̀e cuokè k̀e benitibè ò c̀éète.

⁶ Aimmèdeki Itiibe botì kou nè Abikaii Dafiti t̀aũ Seduya bire Soabu nantè k̀e bè neínè Dafiti k̀òo bè beke k̀e d̀ò: Di mièke we mbo n neínè k̀e tí k̀ate Sauri kari? K̀e Abikaii d̀ò: M bo da neínè k̀e tí k̀ate.

⁷ K̀e bèe nei k̀é k̀ate Sauri kari keyènkè k̀e Sauri duó d̀e cuokè, k̀òo kp̀ãnni c̀ùókè o yuu takè Abunee nè ditinnì k̀e bè duó koò fité.

⁸ K̀e Abikaii ná k̀e Dafiti k̀e d̀ò: Kuyie nkuù da duó nyíe nha dootitù yóu k̀e n k̀ate k̀étútóté o kp̀ãnni k̀òò t̀ã k̀édannè k̀etenkè k̀uce mèmáà sànnèmu m báá yíe medérímè. ⁹ K̀e Dafiti d̀ò: Yóu we, báá ò k̀ùò, ti Yiè nKuyie nyí yóo yóu wèè k̀ùò okp̀ààti k̀ù t̀ãáté wè. ¹⁰ N da náámmu ti Yiè nKuyie mbomu, kuù yè o m̀onni ò yóo k̀úmu, o k̀õmu yoo wèe k̀ú dikp̀ãnni mari mièke. ¹¹ Ti Yiè nKuyie mbáá yóu k̀e n kuò okp̀ààti k̀ù t̀ãáté wè, yóu k̀e tí túóté o kp̀ãnni dii c̀ùókè o yuu takè nè menie nkó didènni dii duó o takè demáà k̀éitè.

¹² K̀e Dafitii túóté Sauri kp̀ãnni o yuu takè nè menie ñdènni k̀éiténè, òmòu í nhènte, òmòu í mbè yà, òmòu í ndake d̀èè d̀òòri. Ti Yiè nKuyie nkuù do bè b̀onté munòndòmmú c̀éèmù. ¹³ K̀e Dafitii ité k̀ésénté kubiriku k̀edekè k̀encómmú dit̀arì ìnk̀e medétimè, ¹⁴ k̀épĩèké Sauri t̀innì bíèkè k̀éyú Abunee Nee bire.

Kè Abunwe ò tǝ́nné ke dò: Weninwe wèè wèkíí memme ke kǝ́nnè okpààti? ¹⁵ Kè Dafiti o tǝ́nné ke dò: Dè í do nfǝ́ǝ tu onitidùà? Isidayeribe miéke we nda dǝ́nnè? Dè yǐme kàa í baa a yiè nhokpààti mesàà? Òmǝ̀u weè kǝ́tení ke bo ò kùǝ. ¹⁶ A dǝ̀ dè í wenni, ti Yiè nKuyie mbomu di dǝ̀ nkékúmu dimǝ̀u di í baa mèè kpéí mmesàà ndi yiè nhokpààti ti Yiè nKuyie ntǝ́áté wè. Wènté okpààti yuu také o kpǝ́nni nè o dénni dè bore?

¹⁷ Kè Saurii banté Dafiti tammè ke dò: Fǝ́ǝ n nǝ́ánǝ̀? Kè Dafiti dò: Mǐnwe okpààti.

¹⁸ Kǝ̀o béi nke dò: Okpààti, dè yǐme kàa m bèti? N da cààrè ba? ¹⁹ Okpààti n da báammu kénté n dǝ̀ ké da náké ti. Kè ti Yiè nKuyie nkuù yǝ́ nha nni m beti kuù cǝ̀uté m pǝ́nni kǝ́bǝ́nkǝ́nnè ku miéke, kè benitibè me nni mbe ti Yiè nKuyie mbè cǝ́ǝ. Bè m bètimu yíe ndihèi ti Yiè nKuyie nduó ndi ku kǝ̀be, ke bo duó nkè n fíé yebǝ̀kè. ²⁰ N yí dǝ̀ kékú dikpǝ̀á kéndétirìnè n Yiè nKuyie. Okpààti dè dǝ́mmè kàa m bèti opaawaà nhǝ́ mbetimè tenahéítè yetǝ̀rè ìnkè mí nfenacékǝ̀fè.

²¹ Kè Sauri dò: Wǝ́tení m bire n ténke í yóó da dǝ̀ meyei, a mè nni ncoommè ke nyènkè. N dǝ̀ ke dǝ̀ nwèè yèmmè í naati wènwè. N yetému mediè.

²² Kè Dafiti dò: Okpààti nte a kpǝ́nni die, a tǝ́mbè kǝ̀o mǝ̀u bo na kékǝ́tení ké dǝ̀ tǝ̀óté. ²³ Ti Yiè nKuyie nyietí bá wè o dǝ̀rǝ̀mè nè o sàà. Ti Yiè nKuyie nda ãnnému n nǝ̀ùtè miéke yíe kè n yete m bo da daámmè tenǝ̀ùtè ke yǝ́ ti Yiè nKuyie nkuù da tǝ́átémè. ²⁴ N wènté mèè botí a fǝ́mmu dèmarè dierè, ti Yiè nKuyie mme nwénté n kǝ́mu ké nni nderí nè meyei memǝ̀u.

25 Kè Saurii béi nke dò: Kuyie nda dòò mesàà m biré Dafiti kàa dòò dè dèe yie. Ò béi memme kédeè kè Dafiti sòoté o ce, kè Sauri kò nho cǐtè.

27

Dafiti cokémè ke kòte Fidisitǐǐbe cie

1 Kè Dafiti ntotí o yèmmè ke tú bá nè dìi yìè Sauri yó n nintemu, n yí mǎke m bo yǐme kè n yí cokému ke kòte Fidisitǐǐbe cie koò yenténè, kòò n yóu mubètìmù Isidayeribe tenkè. ² Memme kè Dafitii íté nè o kòbe sikòusikuò (600) kékòte Mǎki biré Akiisi Kati kpààtì borè. ³ Ke bií bǎté kémbo Kati Akiisi borè bá wè nè o cǐtè kòbe, Dafiti nè o pobè bedé Ainnǎammu Sisedeedi eì kou nè Abikayeedi Nabaadi Kadimeedi kou wèè ku o pokù. ⁴ Kè Saurii keè Dafiti bo mè Kati káyóu, ò ténke í nhò bèti.

⁵ Diiyè mari kè Dafitii náké Akiisi ke dò: Okpààtì kàa yiemmu ke n còuté m pǎ ketenkè teheitè matè kè nní mbo, ba nte kè ti bo nwē nke bo dikpààtìhèi mièke.

⁶ Dè kó diiyè kè Akiisii ò duó nSikidaa eì. Dèè te kè dè kó dihèi naá nSudaa kpààtìbè kperi nè yíenni.

⁷ Kè Dafiti mbo Fidisitǐǐbe tenkè ke dò dibenni òimáà nè betǎǎbè bènàà. ⁸ Ke bo Sikidaa ke dokùnè bèè do bo dè kó ketenkè, kèpònte Kesuriibe nè Kidiibe yoo Amadesiibe bèè do dè bo nè òimònni Suudi bíékè ke bií tuǎkenè Esibiti eì. ⁹ Kè Dafiti nkòu benitìbè bemaù, benitidaabè nè benitipòbè bá ò í nsùò nhòmòu kèhéi iwũš sǎmpòì nè idièyì, sǎmmarímúbè nè yòyòbè nè tiyààtì. Kòo konní wèe kòte Akiisi borè. ¹⁰ Kè Akiisi ò beke ke yí a pònte òmbe yíe? Ò dò: Sudaa eì kubakù yóu, kòo me ndó

ò dò: Yedamediibe yoo ò dò: Keniibe eì kubakù you. ¹¹ Dafiti do ã ï nkonnènní Kati òmòu ofòùwè, onitidòu yoo onitipòkù bè yàà bo náké Akiisi timati ke dò: Nte Dafiti dòòmè. Dafiti borime do me ndò nhò bo dii mòmni Fidisitèèbe tenkè. ¹² Kè Akiisi nhò tá mediè nkéntú nè o yèmmè mièke Dafiti kòbe Isidayeribe ténke bá nhò dó, ò bo ntú o kóo tónti sáã.

28

¹ Diyiè mari kè Fidisitèèbe wènnè dihāpòntínni òmáà ke bo dokénè Isidayeribe, kè Akiisii náké Dafiti ke dò: Fí nnè a kòbe di bo n neinè mudò. ² Kè Dafiti dò: Okpààti n yiemmu, a mómumu nha bo yà m bo dòò dè. Kè Akiisi dò: Dè wenni fíò yó ntú n kóo bàrì sáã.

Sauri yumè onitipòkù wèè bourí kunùbokù

³ Dè do sá nSammuyeri kumu, kè Isidayeribe bemòu kàri o kũũ nke dèè kòò kũnnè Damaa. Kè Saurii kuò bèè bourí tinùbooti Isidayeribe mièke.

⁴ Diyiè mari kè Fidisitèèbe tí mbehāpòntínni kébáté Sunemmu, kè Saurii tíi nho kòbe kè bèè kari Kidiboa. ⁵ Kè Saurii yà Fidisitèèbe āpòntínni kè kufōwáà nhò auté kòo kām̀b̀ù̀t̀i nduò. ⁶ Kòo beé nti Yiè nKuyie, kù me nyí nhò tḗnè bá nè tidəuñti mièke yoo bá nè idíítí kó mubəmmù yoo kuu duó nkè ku pā́nāaantì náaantò m̀ò̀ ò béinnè. ⁷ Kè Saurii náké o āpòmbè ke dò: Waánnènní onitipòkù wèè bourí kunùbokù kè n kòte kòò m pãá. Kè bèè ò nàké ke dò: Òmòu bo ã-Ndò.

⁸ Kè Saurii ceete tiyààtì kénéinè o tōmbè bèdébè, kè bèe kote ã-Ndoo, kētuokoo keyènkè kòo náké oni-tipòkù ke dò: N dó a n yú ocíi mǎu nwe kè nh ò beke tìmatì, kè n da nàké ke yí a yú wè, a we nyú. ⁹ Kòo nitipòkù ò tēñné ke dò: A yēmu a mómumu nSauri kùomè benitìbè bèè yu becírìbè Isidayeeribe tenkè miēke, yáa a dó ké n dímmu ké n kuɔ? ¹⁰ Kè Saurii ò tēñné ke dó: Ti Yiè nKuyie mbomu, mî bēi nke tú a bá nyīèkù tìmatì. ¹¹ Kòo nitipòkù dò: N dò nké da yú we? Kòò dò: Á n yú Sammuyeri.

¹² Onitipòkù yání dī mǎnnì Sammuyeri kékuónko ke dò: Dè yīme kàa n souté? Fí nSauri. ¹³ Kè Sauri dò: Bá nyīèkù, fí ncénke n náké a yà mù. Kòò dò: N yà kukúkéyántikù makù nku kè kù yènní ketenkè miēke. ¹⁴ Kè Sauri dò: Ò dòmme? Kòo nitipòkù dò: N yà odakóti nwe kòò dàátí kuyààbòrikù.

Kè Saurii banté Sammuyeri nwe mè, kénínkú kēsīnnó o ìkè. ¹⁵ Kè Sammuyeri náké Sauri ke dò: A n kóonnè ba nkprí, ke duó nkè bè n yuní? Kè Sauri dò: Dè n dimu mediè, Fidisitēēbe bèè ò do mudoo, kè Kuyie nni ndèténè, kù í duó nkè ku pāānāāntì náambè kóo mǎu bo m bēinnè yoo kù m bēinnè tidountì, kè n né da yuní kàa bo n náké n dò nkédòomè. ¹⁶ Kè Sammuyeri dò: A né m bekù ke yē mba, kè nsà kè ti Yiè nKuyie nda bütinné ke naá nha dootitù. ¹⁷ Ti Yiè nKuyie ndòò kù sòò n nàké tì nti, kè n da náké ke tú kù cúté tikpàti a borè ke duó nDafiti. ¹⁸ A í yie nkù yē mmù ke bo kuɔ Amadesiibe bemou, deè te kè ti Yiè nKuyie nda dòò memme yíe. ¹⁹ Fí nnè a nìtìbè di bo Fidisitēēbe nou miēke nke,

nanke f́ nnè a bí di bo konní m borè kudɔnkù, kè Fidisitɛɛbɛɛ na Isidayɛɛribe kó dihããpòntĩnni.

²⁰ Sauri kèè tii náànti kè kufɔwáá nhò auté kòò do. Ò ténke do í mɔke muwɛrímú ke yé ò do tũũmmè ke yàà yíennè ò í di mùmamù. ²¹ Kòo nitipòkùu kɔtení o borè káyà kufɔwáá nhò autémè kóò nàké ke dò: Mí nha kóo tãnti n yiemmu ke cĩnne m buu ke dòò a m beke ti. ²² Múnke kénté mí nha kóo tãnti n dó ke da náké ti, yóu kè n da waanní mudii sám̃pó kàa di kɛpété muwɛrímú kèna kékété kuce.

²³ Kè Saurii yete ke dò ò báá di, o tɔmbè nè oni-tipòkù kè bèe yetoo, kòo mbo káyie nkéíté ketenkè kékari dikàri ìnkè. ²⁴ Kòo nitipòkùu coké mecãã nkékuɔ dinaadabii ò do dùnne di kéwáá mmuyuo nkéãnte kékake yekàtindà, ²⁵ kéduó nSauri nè o tɔmbè kè bèe cááké kédeè, kékò nde kó keyènkè.

29

Fidisitɛɛbe bètimè Dafiti

¹ Kè Fidisitɛɛbɛɛ tí mbehããpòmbè bemɔu kénkari Afeki kè Sauri kàri Sisedɛɛdi ke tókénè tebinte. ² Kè Fidisitɛɛbe kpààtibè mabè ni yetĩrè sikɔupí kpɛye kè betɔbè ni sikɔu kpɛye. Dafiti nè o kɔbe bèè cienko okpààti Akiisi kè bè tũnní. ³ Kè Fidisitɛɛbe ããpòmbèe beke ke dò: Ebedeebe bie nkpeti dòmme? Kè Akiisii bè tènné ke dò: Dafiti nwe Isidayɛɛribe kpààti Sauri kóo tãnti, nè ti bomè yebie mbo ntùòke yèdèè, m me nyí yà meyei mmamè ò dòò mè.

⁴ Kè Fidisitɛɛbe ããpòmbè iwɛĩ yembè mieke peike Akiisi kè bè dò: Beti de kóo niti kòò kɔte kɛmbo a ò duó ndii èi mieke, ò báá ti neinè dikpànni, ò yàà bo kónté kènaá nti dootitòu. Ò yóó yĩme nè o yiè

nkè bèe wēte kénarike? Dè í tú ò kùò dìi m̀ǹǹǹi ndi ti kó benitibàà? ⁵ Di báá yè nweè Dafiti nwemè benitipòbè sòò cè̀è̀temè kéndiè nke au ke tú:
Sauri kùò sikoupi,
kè Dafiti kùò sikoupi.

⁶ Kè Akiisii yú Dafiti ke dò: Ti Yiè nKuyie mbomu, a d̀ò̀r̀imè mèè sié kè n da pénsiri ke dó a na nni nneínè dikpànni ke yé nè a t̀ù̀ò̀kení dìi yiè m borè m mu nyí yà a kó meyi mmamè. Fidisitè̀è̀be kpà̀t̀it̀ũ̀mbè me nyí da dó. ⁷ Nè de kpéi nkò nkè dè nnaati, kàa báá í mbe mieke.

⁸ Kè Dafitii ò beke ke dò: N càke ba okpà̀t̀i? Nè n k̀ò̀tenimè a borè nda d̀ò̀ò̀ ba? Dè te kàa tu m báá da neinè kè tí kòte kékpannè a dootitòbè. ⁹ Kè Akiisi dò: N yému ke dò nha í càke dèmarè, mí nkpeí nha dò nKuyie ntònni ndi kè n da dó. Fidisitè̀è̀be kpà̀t̀it̀ũ̀mbè beè yete ke tú a báá bè neinè dikpànni. ¹⁰ Nanke dikũweñni sèi dí báátí f̀ò̀ nnè a kòbe bèè da cienní, kè diyie yènní dí kété.

¹¹ Kè Dafitii báátí dikũweñni sèi nè o kòbe kékété kénkũnti Fidisitè̀è̀be ei, kè Fidisitè̀è̀be bie kòri Sisededi.

30

Dafiti dokénèmè Amadesiibe

¹ Diyie tãánni yiè Dafiti nè o kòbe kè bèe tuòkoo Sikidaa Sudaa tempè ndiyie yìèní kèè bíékè, kénsó nhAmadesiibe bè do ke pònte dihèi ke dèité ke cóu, ² ke p̄m̀m̀ú benitipòbè nè ibí nè bèè tú bèè m̀ò̀ke be kperè nè bèè tu beçiribè bè do í kuó nhòmòu mesèmmè bè do bè p̄m̀m̀ú màà ndi kèpè̀t̀énè. ³ Dafiti nè o kòbe kè bè ntùòkoo ke s̀ó̀ mbè pònte

dihèi ke p̄r̄m̄m̄u be pobè nè be bí inítidaaì nè inítipòì.
 4 Dafiti nè o k̄obe k̄e bèe tiit̄e didabòn̄n̄i kénkuò nkéc̄irime. 5 Bè múnke do p̄r̄n̄n̄emu Dafiti pobè bedé Ain̄oammu Sisededi kou nè Abikayedi Nabaadi Kadimedi kou kóo kúpokù.

6 Kè Dafiti k̄obe bè p̄r̄m̄m̄u bèè kó ibí inítidaaì nè inítipòì k̄e be miēke ò peike, k̄e bè ndó kóò bùótí yetárè kékua, kòo k̄ombùòti nduò mediè nkè ti Yiè nKuyie nhò duó ndik̄ombùò.

7 Kòo náké ikuó n̄iùti Abiataa Aimmedeki bire ke d̄ò: T̄oní ikuó nenti bè ã̄ beénnè ti Kuyie.

Kè Abiataa ti nhò duó. 8 Kè Dafitii beé nti Yiè nKuyie nke d̄ò: Kuyie nkè n t̄unne de kó benitibè bèè me nti p̄ante m bè n̄intaà? Kè ti Yiè nKuyie ndò: T̄unne be k̄aa yóó bè n̄intemu kédēté a k̄obe.

9 Kè Dafitii p̄i nkuce nè o k̄obe sik̄ousikuò (600) k̄etuake kukó mBesò. 10 Kè benitibè sik̄ousidé (200) òu ke í na ke bo sénté kukó ké nkpaá k̄e Dafitii s̄oté nè bes̄ombe sik̄ousinàà (400). 11 Kè behāāp̄òmbèe yà Esibiti kóo dapàà mm̄ò dikpàà miēke, kóò t̄oní Dafiti borè, k̄e bèe ò duó mp̄éè nè f̄inyĩ kó yebe nè menie 12 nè f̄inyĩ kó yebe kperè siyòò sidésì, kòo cááké k̄éyà k̄épété muw̄erímú. Ò do í di d̄emarè iyie nyit̄āāti, deyennè d̄et̄āāti. 13 Kè Dafitii ò beke ke d̄ò: A tú ònkubotí kou? A bonní de? Kòò d̄ò: N tú Esibiti kou nwe, Amadesiibe botí kou m̄òu kó kudaakù, ke muake kòò n dootóo, d̄e m̄ake yíe nyewè yet̄āāti. 14 T̄i s̄òò p̄ante Sudaa temp̄e ndiyiè yiení k̄èè bík̄e K̄edetiibe nè Kadebu botí k̄obe k̄éc̄óu nSikidaa kó dihèi. 15 Kè Dafiti d̄ò: A bo yie nké n niit̄e de kó benitibè boràà?

Kè de kóo n̄it̄i ò t̄énné ke d̄ò: K̄aa béi nke yu Kuyie nyèt̄ir̄i ke yĩ a í yó n kuò, a me mbá n duó n yiè, n da

niité be borè.

Dafiti kùàmè Amadesiibe

¹⁶ Mémme kè weè nìtì niité Dafiti Amadesiibe borè kè bè ntuakoo ke sɔ́ mbè pité de kó kutempē nkuməu miεke ke ānné dibanni nè bè éíní dè Fidisitēɛbe cie nè Sudaa cie ke yo nke yɔ́. ¹⁷ Kè Dafitii bè poté weti weti ké bè auté de kó diyie kéntɔ́ kētuakēnè diwentírì terì kó kuyuoku, òmòu í nna ke cooté kè dè í tú bedapàmbè bèè do dèke yòyóbè kécoké. ¹⁸ Kè Dafitii fietε Amadesiibe do éí dè kó dimàà kéfietεnè o pobè bedé. ¹⁹ Bè í mmònté be kòò m̀òu, ibí nè bekótíbè, inítidabí nè inítipobí, bè mu ndo í nampe bè éí dè kó dèmarè. Kè Dafitii dè tóní deməu. ²⁰ Kè Dafiti tɔ́mbèε kpaakēnè Amadesiibe kó iwũɔ́ iyəənyì nè idieyì ké nyì cəmmù ke tú: Nte Dafiti éí dè.

²¹ Kè Dafitii wēte o kəbe sikəusidé (400) bèè do òu ke kpaá kukó mBesəə borè, kè bèε kətení kòò co nè o kəbe bèè do ò neínè, kè Dafitii tóónko ké bè dəu. ²² Kè behāāpəmbè bèè do ò neínè be miεke kè benitiyonkubε nè itookperí yεmbè kè bè d̀: Bè do í mè nti neinè mè ti báá bè pā ti éíní dè kó dèmarè, tí bè duó mbe pobè nè be bí màà kè bèε íté.

²³ Kè Dafiti d̀: N kəbe báá də̀nè memme ti Yiè nkuyie nti duó ndè, kuù ti kánké ke ti deeténè ti dootitəbè bèè pənte Sikidaa. ²⁴ Òmòu í yóó yie ndi kpeti.

Wèè kəte dikpànnì nè wèè bàà tinentì
bè yóó bè totí kè dè mmàmu,
bè yóó wēnné kətótímu.

²⁵ Nè de yiè ndi Dafiti duómmè de kó ikuó Isidayεeribe kè ì kpaá bo nè yíenní.

26 Kè bèe konní Sikidaa kè Dafitii dɛite bè eí dè be dootitábè cie kɛpã o népobè Sudaa botí kó bekótíbè ke dò: Ntonè ti dèite ti eí dèè miɛke nke ke di pã. 27 Kòo pãnè Betɛedi eí kó bekótíbè nè Damɔti eí kɔbe bèè bo Nɛkefu tempɛ nnè Yatiidi eí kɔbe. 28 Nè Adoɛɛ eí kɔbe nè Sifemɔti eí kɔbe nè Esitimɔɔ eí kɔbe, 29 nè Dakadii eí kɔbe nè Yedamɛdiibe nè Keniibe, 30 nè Odimaɛ eí kɔbe nè Bɔɔ-Asãã eí kɔbe nè Ataki eí kɔbe, 31 kɛpã Ebunɔɔ eí kɔbe kɛpãmmúnè yɛhekè yɛmɔu kɔbe bè do kètɛ yèè miɛke.

31

Bè kùɔmè Sauri

1 Kè Fidisitɛɛbɛɛ do Isidayɛeribe mudoò Kidiboa tãrì kè bèe coké, kè bèe kuɔ besũkùbè. 2 Kè Fidisitɛɛbe fɛnné Sauri kɛna, kɛkuɔ o bí Sonnatãã nè Abinnadabu nè Madikisua. 3 Mɛmɛ kè bɛtãntãũbèe yà Sauri kè mudoò fuute kè bèe ò kòute. 4 Kòo náké wèè tɔ o kpàrìntì ke dò: Túóté a kpãnni ké n kuɔ, n yí dó Fidisitɛɛbe itayéí yembè n kuɔ ké nni ndaú.

Wèè tɔ o kpàrìntì kòo yɔte kɛyete, kè Saurii túóté o kpãnni kɛfíí nkédo di ñkè. 5 Wèè tɔ o kpàrìntì ò yà dùì mɔnni o yiè nkúmè, ke fíí nho kó dikpãnni kédò di ñkè ke múnkɛe kú.

6 Mɛmɛ kè Sauri nè o bí itããti nè wèè tɔu o kpàrìntì nè o ãpòmbè bè kumè bɛmɔu diyìè òmáà.

7 Isidayɛeribe bèè kó dimàà bo kubiriku kè bèe yà Isidayɛeribe ãpòmbè cokémè kè mudoò kònnè Sauri nè o bí, kɛíté kécoké kɛyóu be ekè, kè Fidisitɛɛbɛɛ kɔtení kɛkari.

8 Kè dèe wenté kè Fidisitɛɛbɛɛ kɔtení ke bo fiɛ bɛcírìbè kɛyà Sauri nè o bí itããti kè bèe ku ke duó

Kidiboa tārì ìnkè. ⁹ Kè b̀̀e ḱ́eéte Sauri yuu ḱ́túóté o k̀̀p̀̀ar̀̀inentì ḱ́efiténè be ekè yemau nè be b̀̀akè kó yetuo miéke ke náante b̀̀e b̀̀e namè. ¹⁰ De kò dif̀̀nkúò kédóú nho k̀̀p̀̀ar̀̀inentì be b̀̀ò b̀̀e tu dì Asitaditee kó ditou miéke, ḱ́túóté Sauri kédanne Beti-Seã kó kuduotí ḱ́ebaaké.

¹¹ Kè Yabesi nè Kadaadi eì k̀̀b̀̀ee keè Fidisitè̀̀be d̀̀ò d̀̀e Sauri. ¹² Kè benitidaabè yek̀̀m̀̀b̀̀ò yembèe íte ḱ́ep̀̀ nkuce ḱ́enyié nke ḱ́erí keyènkè kemau ḱ́tuakè Beti-Seã ḱ́ebaate Sauri nè o bí ḱ́k̀̀onnè Yabesi ké b̀̀e cóu, ¹³ ḱ́ékouté be k̀̀ũ ḱ́ékũnné mutie mamù yuu b̀̀e tu mù Esedi Yabesi eì miéke, ḱ́ebóú dinùù yewe yèyiekè.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 1 Jun 2022

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16